

РАЗВОД ПО БЪЛГАРСКИ

1978

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

АДВОКАТЪТ ИВАН СТОЯНОВ
АДВОКАТЪТ СТОЯН ИВАНОВ
ЕЛЕНКА СТАНЧЕВА КАРАНИКОЛОВА, ищца
ГЕОРГИ СЛАВОВ КАРАНИКОЛОВ, ответник
СНЕЖАНА СЕРАФИМОВА, съдия
СТАМАТКА СТАМАТОВА, съдебен заседател
ПЕТЪР ПЕТРОВ, съдебен заседател, общественик
ПЕНКА ПЕНЕВА, секретар на съда

СВИДЕТЕЛИТЕ:

АГОП АГОПЯН, шофьор на такси
ДИМИТРИЧКА ГРОЗДАНОВА, домоуправител
ИВАНКА ИВАНОВА, учителка
СТАНЧО СТАНЧЕВ, пенсионер-кооператор
РОЗАЛИЯ ДОНЧЕВА, инженер
ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ, инженер
ПАРАШКЕВ ПАРАШКЕВОВ, пенсионер-кооператор
СИЙКА ПОПОВА, фоторепортер
ЙОРДАН СЕМКОВ, фризьор
КРЪСТИНА КАРАНИКОЛОВА, пенсионерка
ГЕРГАНА ГЕРГАНОВА, длъжностно лице от ГНС
СТАНИМИРОСЛАВ, второкласник

Детски хор

Човекът, който стои пред вас, е адвокатът Иван Стоянов. Можем да приемем, че това е неговата кантора.

Иван Стоянов е човек на средна неопределена възраст. Впрочем, ето го и самият него. Той току-що се връща от ежедневния си крос „Бягай за здраве”. Защото установено е, че всекидневното бягане, съгласувано разбира се с лекар, поддържа тонуса на организма. Иван Стоянов е опитен адвокат с дълъг стаж и макар че професията му е прозаична, той има поетична душа. Негови са например стиховете, които се появиха във вестник „Адвокатски глас”:

Да надникнеш във душата
на клиента си е нужно,
защото дори на адвоката
нищо човешко не е чуждо.

Всеки ден при Иван Стоянов влизат различни клиенти и той се опитва да надникне в техните души, а не просто да изпълнява служебните си задължения. Ето един от тях. И то жена. И плачеща при това.

СТОЯНОВ: Доколкото Ви разбрах, Вие искате да заведете дело за развод по чл. 21.

КЛИЕНТКАТА: Именно! Да! Именно по чл. 21.

СТОЯНОВ: А знаете ли какво гласи член 21?

КЛИЕНТКАТА: Не.

СТОЯНОВ: Член 21 гласи: „Всеки от съпрузите може да иска развод, когато бракът е дълбоко и непоправимо разстроен”.

КЛИЕНТКАТА: Но моят брак е дълбоко и непоправимо разстроен. „Аз – вика – Ленче, тази вечер ще се върна за „Телевизионния справочник”. „Защо?” „Имам работа.” „Каква?” „Служебна” – вика. Аз в служебните му работи не се бъркам, нито го питам, нито се интересувам.

СТОЯНОВ: Какво работи съпругът Ви?

ЛЕНЧЕТО: Инженер е.

СТОЯНОВ: А вие?

ЛЕНЧЕТО: Аз? Аз за майка му съм нищо. Аз за майка му съм проста, аз съм му разбила живота, аз съм го подлъгала, аз не го заслужавам. Аз за майка му съм...

СТОЯНОВ: А после?

ЛЕНЧЕТО: Всичко започна от нея, от майка му. Десет години й пазил писмото в „Ана Каренина”. Десет години.

СТОЯНОВ: Вижте какво, така до никъде няма да стигнем. След половин час имам дело. Ако обичате накратко. Стигнахме до „Телевизионния справочник”.

ЛЕНЧЕТО: Мина „Телевизионния справочник”, мина „Лека нощ, деца”, мина „По света и у нас”, мина „Спортен екран”, звъни се вън. Е, иде си – викам. Бях му изпържила яйца със сирене и домати – миш-маш.

Излизам – Грозданова от седмия етаж – лев и четиридесет за асансьора. „Ще си дойде Гошо – викам – всеки момент, ще се качи да ги донесе”. Почна филмът, на детето му се приспа. Сложих го да спи, през това време върви филмът. Сега ще дойде, си викам, и ще иска да му разказвам туй, дето го е изпуснал, пък аз нищо не запомних. Половин час, един час, миш-машът изстина, мина филмът, минаха „рекламите”, минаха „Последните за деня новини”. По едно време се звъни, отварям – Грозданова от седмия етаж. „Ленче – вика – ако Гошо още не се е върнал, кажи му, че си лягаме вече, да не си прави труд да се качва, аз утре сутрин в 7 пак ще звънна.” „А, дойде си, викам, дойде си Гошо, ама си легна, че нещо не е добре”. „А, така ли, вика, какво му е?” „Стомаха, викам” – крия го! Пазя му авторитета! „Да ви услужа с бусколизин”, вика. „Не, викам, дадох му хлебна сода”. Той е язваджия. Аз за майка му съм причината той да е язваджия. Пък той язвата си я имал още от казармата и криеше от мен да не би аз...

Стоянов: С две думи, съпругът ви не се е прибрал в семейното жилище и го обвинявате в брачна изневяра. Убедена ли сте в същата?

ЛЕНЧЕТО: Убедена ли съм била! Че как да не съм убедена като я видях с очите си!

СТОЯНОВ: Какво видяхте?

ЛЕНЧЕТО: Брачната изневяра. Детето спи и нищо не подозира. И на всичко отгоре с хроничен синусит. Защо животът е толкова жесток към мен! Толкова несправедлив! Като го взеха запас два месеца, как един път не се прибрах вкъщи след 19 часа, как един път не извърших брачна изневяра, как един път не си легнах, без да си помисля тече ли му палатката.

СТОЯНОВ: Коя палатка?

ЛЕНЧЕТО: Неговата. От запаса. „Скъпо Ленче, в този късен нощен час, аз ти пиша това писмо на светлината на луната, а дъждът барабани по покрива на моята палатка...”

СТОЯНОВ: Дъжд и луна! Интересна комбинация.

ЛЕНЧЕТО: Нали?

СТОЯНОВ: Като природно явление не е възможно, но в поезията всичко е допустимо.

ЛЕНЧЕТО: Вярно. Ама наистина. Какъв лъжец! И аз как не съм се сетила досега. Дъждът му барабанял по палатката, пък луната му светела. Взех такси и на „Баба Пенка” 8.

СТОЯНОВ: Къде?

ЛЕНЧЕТО: На „Баба Пенка” 8.

СТОЯНОВ: Там ли беше запас?

ЛЕНЧЕТО: Не, там извърши брачната изневяра. Мене той не може ме излъга. От известно време все вика: „Ленче, ще си дойда за „Телевизионния обектив” или „Ленче, ще си дойда за „Панорамата”. Имам да пиша доклад за Обединението с другия Гошо.” Пък на тоя, другия Гошо аз му знам квартирата. Веднъж Гошо (за моя Гошо става въпрос) ме заведе

при другия Гошо на гости. Ведомствена гарсонiera, ерген, и ми мина през ума нещо подобно. Нека човекът да каже какво стана (*влиза шофьорът*). Кажете, кажете всичко както си беше.

ШОФЬОРЪТ: Ами... какво да кажа... Аз...

СТОЯНОВ: Извинете, Вие какъв сте?

ЛЕНЧЕТО: Това е шофьорът.

СТОЯНОВ: Кой шофьор?

ЛЕНЧЕТО: На таксито. Кажете, моля, кажете всичко както си беше.

ШОФЬОРЪТ: Ами... Какво да кажа... Аз... Обажда се диспечерката по радиото „25-69 за комплекс „Хоризонт“, блок 83-А, вход „Ж“, между супера и сладкарница „Бачо Киро“. Нещастен случай. Благодарим за вниманието. И ние сме хора в края на краищата. Ако да сме шофьори. Ако да ни пишат по вестниците. Явяваме се на адреса, жената чака долу, влиза в колата. „Къде да Ви водя?“ На „Баба Пенка“ 8. И толкоз. Ние не сме любопитни. „Угасете фаровете!“ Моля, гасим фаровете и чакаме. „Дайте ми цигара“. Моля, даваме цигара. С извинение, тук пуши ли се.

СТОЯНОВ: Не е препоръчително.

ШОФЬОРЪТ: Благодаря за вниманието. И чакаме.

СТОЯНОВ: Колко време чакахте?

ШОФЬОРЪТ: Ами... какво да Ви кажа... Има-няма два часа.

СТОЯНОВ: Два часа!

ШОФЬОРЪТ: Нищо че нямаме сметка. Щом е такъв случаят, ще чакаме. И ние сме хора в края на краищата.

СТОЯНОВ: И в края на краищата какво видяхте?

ШОФЬОРЪТ: Видяхме, че жената излезе. И по едно време пак влезе. И я върнахме в блока по живо по здраво.

СТОЯНОВ: Само това ли?

ИЩЦАТА: Крия го. Пазя му авторитета.

СТОЯНОВ: Ищцата нещо не Ви ли каза, не сподели ли нещо с Вас?

ШОФЬОРЪТ: Сподели.

СТОЯНОВ: Какво?

ШОФЬОРЪТ: Сподели, че ще ме пише за свидетел. Моля, казвам, благодаря за вниманието.

СТОЯНОВ: А за какво ще Ви пише свидетел, не Ви ли каза?

ШОФЬОРЪТ: Ние не сме любопитни. Взе ми координатите и днес се явявам след повикване.

СТОЯНОВ: И едва сега разбрахте за какво ще Ви пише за свидетел?

ШОФЬОРЪТ: Има ги всякакви по нощите. Един се напил, забравил си адреса, че го разкарваме по целия град за зрителна асоциация. Други трима с нож – „Парите или живота!“ Още с мляко под устата и косите им до плешките. Моля, благодаря за вниманието, казвам, вземете ми живота. И като надуваме със 120 километра – право в Първо районно. А те жълти като краставици. „Ще скочим!“ Ще скочат, ама утре! Пък друг един...

СТОЯНОВ: Благодаря!

ШОФЬОРЪТ: И аз благодаря за вниманието.

СТОЯНОВ: Щом ищцата Ви има адреса, ще получите призовка допълнително.

ШОФЬОРЪТ: Още веднъж благодаря за вниманието (излиза).

СТОЯНОВ: Да-а-а... Да продължим по-нататък. Защо излязохте от колата?

ИЩЦАТА: А според Вас какво да правя? Те угасиха лампата и аз да ги чакам да... Не ме карайте да говоря неща, които не са за пред хората...

СТОЯНОВ: Значи лампата през цялото време светеше?

ИЩЦАТА: Светеше.

СТОЯНОВ: И след два часа угасна?

ИЩЦАТА: Угасна.

СТОЯНОВ: Тогава защо е светела толкова дълго време?

ИЩЦАТА: Защото той така прави – говори, говори два часа и после гаси лампата.

СТОЯНОВ: От къде знаете това?

ИЩЦАТА: От личен опит.

СТОЯНОВ: Кхм...! И така, значи вие видяхте брачната изневяра.

ИЩЦАТА: Да.

СТОЯНОВ: Къде?

ИЩЦАТА: На стълбището.

СТОЯНОВ: На стълбището?

ИЩЦАТА: Той не ме пусна да вляза. Стисна ме за рамото и ме блъсна надолу по стълбите. Щях да се пребия с тези обувки.

СТОЯНОВ: Стисна Ви за рамото и Ви блъсна?

ИЩЦАТА: Да. Ударих си крака в парапета.

СТОЯНОВ: Синини имате ли?

ИЩЦАТА: Не съм забелязала.

СТОЯНОВ: Проверете си рамото и крака и ако имате, си извадете медицинско за лека или средна телесна повреда.

ИЩЦАТА: Сега ли да проверя?

СТОЯНОВ: Не, моля Ви се, като се приберете вкъщи. Нанасял ли Ви е побой и друг път?

ИЩЦАТА: Нанасял ми е. Веднъж ме блъсна от печката до мивката. Счупи стола.

СТОЯНОВ: В главата Ви?

ИЩЦАТА: На пода, върху балатума. С крак. Заради майка му.

СТОЯНОВ: Майка му при вас ли живее?

ИЩЦАТА: Живееше. Сега не живее.

СТОЯНОВ: Защо?

ИЩЦАТА: Защо. Защото му казах: „Или аз, или майка ти – една от двете!”

СТОЯНОВ: И той, все пак, е избрал Вас, следователно...

ИЩЦАТА: Сега да отиде да живее с нея.

СТОЯНОВ: Ще искате семейното жилище да остане на Вас?

ИЩЦАТА: Ами на кого? И за Станимирслав 40 лева издръжка.

СТОЯНОВ: Как се казва детето?

ИЩЦАТА: Станимирослав.

СТОЯНОВ: А как стои въпросът с „Ана Каренина“? Имам предвид писмото на майка му.

ИЩЦАТА: В раклата, под юрганските чаршафи съм го скрила.

СТОЯНОВ: Така-а... То е писано преди десет години, значи преди брака, нали?

ИЩЦАТА: И знаете ли какво пише! „Синко Гошо, пише, не разбра ли, че тази жена не е за тебе. Аз от пръв поглед я разбрах що за стока е.” Десет години го крил. Той, ако крие нещо, все в книгите го крие. Станчо ми вика един път: „Мамо, пък тате извади от „Елин Пелин”, том III, 22 лева”.

СТОЯНОВ: Ясно... Да пристъпим към работа.

Сега Иван Стоянов ще отвори своята вярна и неизменна спътница – пишешката машинка и ще започне пъргаво да пише.

СТОЯНОВ: Трите Ви имена?

ИЩЦАТА: Еленка Станчева Караниколова. Само че аз ще си възвърна бащината фамилия.

СТОЯНОВ: Това после. Комплекс „Хоризонт” блок...

ИЩЦАТА: 83-А, вход „Ж”, етаж VI, апартамент 48.

СТОЯНОВ: Трите имена на съпруга ви?

ИЩЦАТА: Георги Славов Караниколов.

СТОЯНОВ: Живее на същия адрес.

ИЩЦАТА: Засега живее в кухнята, но и оттам ще го изгоня.

СТОЯНОВ: Така-а... Кога встъпихте с ответника в законен брак?

ИЩЦАТА: Преди десет години.

СТОЯНОВ: От който имате... колко деца?

ИЩЦАТА: Станчо.

СТОЯНОВ: Едно дете... Някой от вас да е бил женен преди това?

ИЩЦАТА: Знам ли го! Сега вече от него всичко може да се очаква.

СТОЯНОВ: Бил ли е женен или не?

ИЩЦАТА: Казва, че не е бил.

СТОЯНОВ: Добре-е-е... Така-а-а. Така-така-така. Добре-е-е. Ясно... Така!

През своята дългогодишна практика Иван Стоянов е написал хиляди искиви молби. Тук няма и не може да има шаблон, както няма шаблон в многообразния, строго индивидуален брачен живот, за който Стоянов бе писал:

Колкото капки в морето,
толкова хора под небето,
Капките –
еднакви са всички.
Хората –

до един са различни!
 Най-съм унил и разстроен
 от брак непоправимо разстроен.
 Но колкото да ми е печално,
 подхождам индивидуално!

Наистина, ритъмът куцаше и Стоянов схващаше това, но иначе беше правдиво. Ето... сега ще заглъхнат последните заключителни акорди на пишещата машина. Още пет изречения. Четири!... Три!... Две!... Едно!... Край!...

СТОЯНОВ: А сега, облегнете се на стола спокойно и слушайте:

Юридическа консултация
 Почитаемия
 Адвокат: Иван Стоянов

До
 Окръжен съд

ИСКОВА МОЛБА

от Еленка Станчева Караниколова,
 компл. „Хоризонт”
 бл. 83, вход „Ж”, етаж VI, ап. 48

Против

Георги Славов Караниколов – същия адрес
 (за прекратяване на брак на основание член 21 от
 СК с произнасяне по въпроса за вината)

Почитаеми Съдия и съдебни заседатели,

С ответника по настоящата молба сключихме брак на 18.6.1969 година, от който брак имаме едно дете. Бракът и за двама ни е първи.

Встъпих в този брак, влагайки цялото си сърце и душа, защото знам, че бракът е тази клетка, на която се гради организмът на обществото. Бях примерна съпруга, всеотдайна домакиня и майка. Винаги изпран, изгладен и нахранен, за да може спокойно да изпълнява служебните си задължения. В трудни за него моменти (запас) будувах по цели нощи, тече ли му палатката, взема ли хлебна сода (язваджия още преди брака). Готвех му диетични храни (миш-маш и др.). Пазех му авторитета пред съседите и всяка вечер го чаках пред телевизионния екран.

Майката на ответника ме нарича в едно свое писмо „стока”. Отдавна мина времето, когато жената беше „стока”. Днес жената не е придатък на мъжа, не е стока, която може да бъде блъскана от печката до мивката и обратно, с каквито прийоми си служи ответникът. Моят живот със същия премина в побоища и чупене на столове върху балатума, с дете, оставено без бащини грижи за хроничния си синусит.

И като връх на всичко, ответникът извърши брачна изневяра на улица „Баба Пенка” 8. Оставила невинно спящо дете вкъщи, аз открих същата посредством такси и пряко наблюдение на прозореца, който угасна два часа след приключването на телевизионната програма. Познавайки от

личен опит порочните наклонности на ответника, аз се качих по стълбището, но не бях допусната до пряко освидетелстване посредством нов побой и блъскане по стълбите с неудобни обувки, което застрашаваше живота ми.

Това ми малтретиране от ответника доведе до дълбоко и непоправимо разстройство в брака ни по смисъла на член 21 от Семейния кодекс.

С почит (п) не се чете

В името на краткостта на нашия разказ, нека прескочим следващите няколко часа и видим как в ранния есенен следобед в същата тази кантора ще влезе колегата на Иван Стоянов – Стоян Иванов. Стоян Иванов няма поетичната душа на Иван Стоянов, но затова пък той има едно друго безценно качество – трезвото, кратко и остро като бръснач междуметие. Стоян Иванов прекъсва клиента, обикновено с междуметията „охо”, „аха”, „хм”, безстрастно си води бележки, но после удивително умее да систематизира фактите на първо, второ и трето. Понякога на четвърто и в краен случай на пето и шесто. До седмо още не е стигал. Особено много той държи на третото, което винаги пази в резерв, за да го стовари в най-неочакван момент върху главата на смаяния адвокат на ответника. Но не мислете, че това трето се намира толкова лесно. Третото на Стоян Иванов е „грам радий”, добит от хиляди тонове словесна руда, както е казал поетът. Този грам радий, от който ще се получи атомната бомба, която Стоян Иванов ще хвърли в съда.

И ето сега при Стоян Иванов ще влезе клиент. Не се учудвайте, че той дори няма да вдигне глава от папките. Стоян Иванов вече отдавна е преценил що за човек е клиентът, защото има силно развито периферно зрение и обоняние. „Измачкана риза. Миризма на пържен лук. Спи в кухнята. Развод”.

ИВАНОВ: Аха.

КЛИЕНТЪТ: Моля?

ИВАНОВ: Развод?

КЛИЕНТЪТ: Да.

ИВАНОВ: Аха.

КЛИЕНТЪТ: Аз съм сирак от войната.

ИВАНОВ: Охо.

КЛИЕНТЪТ: Мене ме е отгледала мама. Мама ме е направила човек.

Отделяла е от залька си да ми праща някой лев докато следвах...

ИВАНОВ: Аха.

Това Стояново „аха” има за цел да прекъсне клиента и да го насочи към същината на изложението.

КЛИЕНТЪТ: С Елена се запознахме съвсем случайно. Преди десет години и два месеца. Обръсна ме, подстрига ме. Направи ми фрикция.

ИВАНОВ: Охо.

КЛИЕНТЪТ: Останах много доволен.

ИВАНОВ: Хм.

КЛИЕНТЪТ: И почнах да ходя редовно. Проявих мъжка слабост. Докато ме сапунисваше, ме разпитваше какъв съм, каква заплата получавам, докато един ден хубаво се насапунисах сам. Отидохме в един къмпинг...

ИВАНОВ: Така...

КЛИЕНТЪТ: Нямахме начин. Мама като разбра, едва не умря, защото аз съм инженер, нейна гордост, така да се каже. Но няма как, като се роди детето, преглътна, макар че имахме скандал за името, защото нейните родители са от село, прости хора и баща ѝ направи изявление: „Аз съм кръстен на дядо си Станчо – Станчо, страшен хайдутин. И внук ми ще се казва „Станчо“.

ИВАНОВ: Охо!

КЛИЕНТЪТ: Описвам всичко това, за да видите манталитета на тези хора. Мама отгледа Славчо до третата му година, после го пратихме на градина и жена ми изгони майка ми, тъй като повече не ѝ беше нужна.

ИВАНОВ: Така. Станчо или Славчо?

КЛИЕНТЪТ: Сега ще ви обясня. Тя го записа в родилния дом Станчо. Аз обаче в съвета го записах Славчо (на покойния ми баща). Комична ситуация, но нямахме начин, мама щеше да умре. Елена обаче също. Тогава предложих двете фамилии да участват равностойно и детето да се казва Станислав. Те, обаче, настояваха за приоритет и включиха без мое съгласие и баба Марийка, майка ѝ. И се получи Станислав, като изключиха единствено мама, която се казва Кръстина. Мама като разбра, едва не умря. Тогава аз предложих нов, компромисен вариант – Красимир. Но бившата ми жена..., т. е. бъдещата ми бивша жена, каза, че искам да я измамя и да кръстя детето на името на мама – Красимир идвало от Кръстина.

ИВАНОВ: Аха.

КЛИЕНТЪТ: Аз, обаче, обясних, че името Красимир обединява имената на четиримата ни родители.

ИВАНОВ: Охо!

КЛИЕНТЪТ: Кра-си-мир! Кр-ъто на майка ми Кръстина, Мир – на баба Марийка и С-ъто по средата, на двамата дядовци Славчо и Станчо. Това мое разумно предложение не се прие. И по този начин до ден днешен ответничката казва на детето Станчо, а аз – Славчо.

ИВАНОВ: Ъхъ!

ИЩЕЦЪТ: Така започна първият ни скандал, а след него безброй други скандали и скандалчета, в които нейният бръснаро-фризьорски манталитет си каза думата.

ИВАНОВ: Как?

ИЩЕЦЪТ: В труден за мен момент – конфликт със заместник-генералния директор, когато бях пред уволнение, изнервен, болен от язва, получена вследствие на брака, тя отиде на екскурзия по линията на Балкантурист...

ИВАНОВ: Момент!

ИЩЕЦЪТ: Моля?

ИВАНОВ: Аха.

ИЩЕЦЪТ: Славчо тръгна на училище и трябваше отново да извикаме мама.

ИВАНОВ: Секунда!... Ъхъ! Охо!... Да... Аха!

ИЩЕЦЪТ: Стигна се до чупене на чинии от нейна страна и мама пак си отиде.

ИВАНОВ: Добре!

ИЩЕЦЪТ: Кое му е добрето?

ИВАНОВ: Моля?

ИЩЕЦЪТ: Не ви разбрах.

ИВАНОВ: Аха.

Тук смаяният ищец ще си помисли, че адвокатът изобщо не го слуша. А в главата на Стоян Иванов вече има първо, второ и четвърто. Но трето-то, трето-то... Къде е то? Дотук все още го нямаше.

ИЩЕЦЪТ: След екскурзията, аз получих една снимка – анонимна: тя прегърната с Данчо фризьора на фона на Цвингера в Дрезден. Реших да разследвам случая и вследствие на моите наблюдения, забелязах, че те работят на съседни столове. По време на работа разговарят помежду си. Тя се смее периодично, а той ѝ закопчава копчето на гърба на престилката, което се беше разкопчало. Когато ѝ поисках обяснение, тя отказа да даде такава, вследствие на което се принудих да счупя стола. Тогава тя си призна всичко.

ИВАНОВ: Стоп!!!

Ето, Стоян Иванов като че ли откри трето-то.

Продължавайте!

ИЩЕЦЪТ: Даде ми дневника си, който си е водила. И започна една тактика на активна самоотбрана, която постепенно премина в яростно настъпление.

ИВАНОВ: Охо!

ИЩЕЦЪТ: Именно. Докато преди този случай изобщо не се интересувах от моята работа, изведнъж започна всеки ден да звъни в службата и да ме причаква след работно време. И така се стигна до истеричния скандал, който ми устрои и това в два часа след полунощ пред входа на квартирата на един мой колега, с когото работехме доклад до Комитета. Крещеше из цялата кооперация: „простак”, „развратник”, „лицемер”, „говедо” и други. Едва я накарах да млъкне.

ИВАНОВ: Аха... Хм... Охо... Да-а-а!... Чудесно!

ИЩЕЦЪТ: Вследствие на този скандал спя в кухнята на собственото си жилище. Нейният Станчо не говори с мен, очевидно насъскан от майка си и фактически между нас няма никакъв контакт...

Да прескочим 5 минути, напълно достатъчни за адвоката Стоян Иванов да напише своята и на ищеца искова молба. Тук с помощта на римски и арабски цифри Стоян Иванов ще разгроми точно и лаконично ответника, без да разкрива напълно своите карти. Аха! Хм-м! Охо! Готово!

Юридическа консултация
адвокат Стоян Иванов

До Окръжния съд

ИСКОВА МОЛБА

от Георги Славов Караниколов,
комплекс „Хоризонт“
бл. 83, вх. „Ж“, етаж VI, ап. 48
против
Елена Станчева Караниколова – същия адрес
(за прекратяване брак по чл. 21 от СК с произнасяне
по въпроса за вината)

Другари окръжни съдии,

С ответницата по настоящата искова молба сключихме брак на 18.6.1969 г. справка акт 184. От брака имаме едно дете, Станимирослав, на 8 години.

Бракът ни е дълбоко и непоправимо разстроен.

Мотиви:

I (Първо римско)

Несходство в характери, манталитет и др.

1 (първо арабско) несходство в характери

Ответницата има неуравновесен характер и вероятно е нервно болна, защото:

1. чупи домашна покъщнина (чини бр. 1)

2. устройва скандали след полунощ в чужда кооперация, крещи истерично несвързани думи, а именно: простак, говедо и пр.

3. ще бъде посочено допълнително.

2 (второ арабско) Несходство в манталитета:

1. ответницата работи в бръснаро-фризьорски салон

2. самият аз съм инженер

3. ще се произнесе на делото

3 (трето арабско) несходство в „и др.“

По другите несходства ще говорят свидетелите по делото.

II (Второ римско)

Лошо отношение на ответницата към моята майка, която:

1 (първо арабско) е вдовица от войната

2 (второ арабско) ме е издържала, когато бях студент

3 (трето арабско) – ще бъде посочено на делото.

III (Трето римско)

Брачна изневяра

Обстоятелствата около същата ще бъдат посочени изцяло на делото

IV (Четвърто римско)

Неравноправие в брачните ни отношения и пълна липса на еманципираност от моя страна, изразяващо се в следното:

1 (първо арабско) Аз съм болен от язва, получена вследствие на брака ми с ответницата, а последната през това време отива на екскурзия по линията на Балкантурист.

2 (второ арабско) По-голямата заплата на ответницата ѝ дава основание да не се съобразява с моите вкусове и да си купува чуждестранни и наши луксозни артикули от:

1. обувната
2. парфюмерийната и
3. кожухарската промишленост

3 (трето арабско) – Няма.

Всичко това ми дава основание...

И така ние вече се намираме в Окръжния съд.

Това е съдията Снежана Серафимова. Както виждате – жена. Безпристрастност и строгост – ето нейният девиз. А това са двамата съдебни заседатели: Петър Петров – общественик и Стаматка Стаматова – пенсионерка. Жената, която току-що сядат зад пишещата машина, е секретарката – ветеран Пенка Пенева.

СТАМАТОВА: Другарко Серафимова, дали ще свършим днес до 5?

СЕРАФИМОВА: Не мога да ви обеща. Пенева, колко дела имаме още?

ПЕНЕВА: Шест. Три помирителни, две по доказателства и едно за окончателно решаване.

СЕРАФИМОВА: Работа ли имате?

СТАМАТОВА: Налага се да взема внучето от градината – синът в задгранична командировка, снахата – заета.

ПЕТРОВ: Че какво пък толкова е заета след 5. Нали се работи до 5.

СТАМАТОВА: Абе аз един ден ще я хвана, че ще стане една... не е за разправяне.

ПЕТРОВ: Хайде сега пък Вие! Аз се пошегувах.

СТАМАТОВА: Днес – профсъбрание, утре – колективно на премиера, вдругиден – не знам си какво и все в девет, в девет и петнайсет, в девет без десет. Веднъж даже и в девет и трийсет и четири.

ПЕНЕВА: Според мен вторите бракове са по-сполучливи. Дъщеря ми например е с втори брак, а детето си му вика „татко”. А той току му носи я италианско велосипедче, я френско пуловерче. Пътува с корабите. Сега чакаме друго внуче – в четвъртия месец сме. Като се роди – спира да пътува. „Напътувах се вече – вика – време е да си погледам семейството”. Вторите бракове са по-сполучливи, защото има вече натрупан опит.

ПЕТРОВ: Втори брак ли? Никакъв втори брак! Като са се взели, като са създали деца, ще се търпят докато са живи. Аз на моите така здраво съм им хванал юздите – не смеят да гъкнат. Ние отначало бяхме против: той – войник, тя – ученичка X клас. Обаче да вземе да забременее и да я изключат от техникума. А нашият иска да се измъкне. Така ли! Че като го насвих в караулката, както си беше на пост, че като му теглих един бой! Къде ще бягаш, бе сине майчин, каквото си дробил, това ще сърбаш. Ти мене за резил в града ли ще ме правиш. Мен хората в този град ме уважават като човек и общественик. Ти ли ще ми петниш името, дете с толкова труд съм го създал. Три дена отпуск, ожених ги, прибрах момичето, записа вечерното, родиха, че отгоре на всичко на мен го кръстиха. И чувам една нощ гюрултия в тяхната стая. Тя мълчи, той крещи, детето спи. После обратното – тя крещи, той мълчи, детето спи. Накрая като закрепця и детето – не издържах, влязох вътре, че като ги подбрах! Конфликти! Конфликти е имало, има и ще има. Едно семейство без конфликти не е никакво семейство. Лъжа и лицемерие. Прах в очите! Обаче конфликтите трябва да се преодоляват, разбирате ме какво искам да кажа. Втори брак! Накъде отиваме тогава! Както сме я подкарали, оня ден преглеждах статистиката, всеки трети брак у нас се разтрогва. Накъде отиваме, а другарко Серафимова, как мислите!

СЕРАФИМОВА: В семейния кодекс, обнародван в „Държавен вестник“ брой 23 от 22.III.68 г. е ясно казано: „Уреждането на семейните отношения се извършва съобразно принципите за доброволността на брачния съюз“.

СТАМАТОВА: И аз така мисля, другарко Серафимова, насила хубост не става, обаче децата-а, децата-а! Какво са виновни децата. Вашите деца колко са големи?

СЕРАФИМОВА: Аз нямам деца.

СТАМАТОВА: А, извинявайте тогава.

СЕРАФИМОВА: Не съм се женила. Никой не ме иска.

ПЕНЕВА: Хайде сега, скромничите. Какви кандидати имахте. Колко адвокати бяха луди по Вас.

ПЕТРОВ: Така де! Такава хубава жена.

СЕРАФИМОВА: Колеги, 14 часа! Извикайте, моля ви, за дело 1485!

Ако театралният спектакъл е един своеобразен съд пред публиката, то и съдът е един своеобразен театрален спектакъл. Той си има своя точно установен мизансцен, своите точно установени реплики, своите точно установени действащи лица. Ето ги свидетелите – артисти! 10 на брой. Почти всички от тях за пръв път влизат в съд и не знаят неговите правила, но главният режисьор Серафимова ще постави всеки на полагаемото му се място.

СЕРАФИМОВА: Свидетелите да се наредят в една редица. По-напред, моля ви се. Вие, с червената риза, минете встрани. Направете място на възрастната свидетелка. Изправете се! Ама на какво прилича това, може ли в съд да се стои с ръце в джобовете. Така! (диктува). На

именното повикване в 14.04 часа се явиха: ищцата лично и с адвокат Стоянов. Ответникът лично и с адвокат Иванов.

Свидетелят Георги Георгиев Георгиев.

ГЕОРГИЕВ: Да.

СЕРАФИМОВА: Години?

ГЕОРГИЕВ: 39.

СЕРАФИМОВА: Агоп Агопян.

АГОПЯН: Моля?

СЕРАФИМОВА: Вие ли сте Агопян?

АГОПЯН: Разбира се.

СЕРАФИМОВА: По какво се разбира.

АГОПЯН: Не разбирам...

СЕРАФИМОВА: Не разбирате, разбира се. Ръцете пак в джобовете.

АГОПЯН: Благодаря за вниманието.

СЕРАФИМОВА: Години?

АГОПЯН: Навършени или ненавършени?

СЕРАФИМОВА: Агопян. Вие подигравате ли се?

АГОПЯН: Моля?

СЕРАФИМОВА: Отговаряйте точно на въпроса, няма с Вас да се занимаваме тук.

СТОЯНОВ: Защо смущавате свидетеля още от самото начало. Протестирам!

СЕРАФИМОВА: Научете си свидетелите да се държат в съда както трябва.

ИВАНОВ: Правилно. Не ги подучвайте какво да говорят, а как да се държат.

СТОЯНОВ: Колега, как си позволявате!

СЕРАФИМОВА: Колеги, ама на какво прилича това! Агопян, навършени години?

АГОПЯН: 45. Благодаря за вниманието.

СЕРАФИМОВА: Димитричка Симеонова Грозданова.

ГРОЗДАНОВА: Да, аз съм.

СЕРАФИМОВА: Години?

ЖГРОЗДАНОВА: По паспорт ли?

СЕРАФИМОВА: Ама това вече на нищо не прилича. Ще прекратя делото. Чакат ни още седем дела.

ГРОЗДАНОВА: Защото паспортът ми е сгрешен, а кръщелното ми изгоря по време на бомбардировките в София и има несъответствие. При ваденето на дубликата на личната ми карта обръщат обратно годината, т. е. последната цифра девет я обръщат обратно и тя става на шест и вместо 29-та година, ме пишат, че съм родена в 26-та.

СЕРАФИМОВА (*яростно диктува*): Димитричка Грозданова – 51 години.

ГРОЗДАНОВА: Фактически съм на 48.

СЕРАФИМОВА: Иванка Денева Иванова.

ИВАНОВА: Да.

СЕРАФИМОВА: Години.

ИВАНОВА: 50.

СЕРАФИМОВА: Кръгло?

ИВАНОВА: Да. Преди два месеца ме наградиха с орден „Кирил и Методий” II степен.

СЕРАФИМОВА: Станчо Станчев Станчев.

СТАНЧЕВ: Ей ме.

СЕРАФИМОВА: На колко сте години, другарю Станчев?

СТАНЧЕВ: Те моите години май много станаха.

СЕРАФИМОВА: И все пак, колко са?

СТАНЧЕВ: Шейсет ли са, седемдесет ли са, осемдесет ли са, кой ги знае.

СЕРАФИМОВА: Да ги пишем 70, имате ли нещо против?

СТАНЧЕВ: Пиши ги, ти си знаеш.

СЕРАФИМОВА: Розалия Дончева Дончева.

ДОНЧЕВА (*тихо*): Аз съм.

СЕРАФИМОВА: Години?

ДОНЧЕВА: 29. Но аз бих искала да помоля... да бъда освободена... Аз не разбирам... Аз просто не зная защо съм тук... Получих призовка... идвам, а не зная защо...

СТОЯНОВ: Ще разберете след малко защо.

ДОНЧЕВА: Но няма може насила?... А ако откажа!

СЕРАФИМОВА: Ще ви глобим.

ДОНЧЕВА: Нямам нищо против, глобете ме.

СТОЯНОВ: При наше настояване, ще ви доведем принудително.

ДОНЧЕВА: Кажете поне за какво се касае?

ИВАНОВ: Искат да лъжесвидетелствате, че сте любовница на Караниколов.

ДОНЧЕВА: Как може... Аз...

СЕРАФИМОВА: Колеги, тишина. Това ще се изясни в хода на делото. Свидетелите на ответника, Йордан Йорданов Семков?

СЕМКОВ: Тук.

СЕРАФИМОВА: Години?

СЕМКОВ: 33. Обаче и аз като другарката...

СЕРАФИМОВА: Парашкев Парашкевов Парашкевов?

ПАРАШКЕВОВ: Аз съм.

СЕРАФИМОВА: На колко сте години, другарю Парашкевов?

ПАРАШКЕВОВ: Е па от Станчо съм с десет години по-млад. Той колко се писа.

СТАНЧЕВ: За какво са го докарали тоя тука, дето цяло село е проревало от него.

СТАМАТОВА: Как може такава нещо! Вие знаете ли къде се намирате? А-а-а! Ама това не ми се е случвало в цялата ми съдебна практика. Ще ви изгоня всички! Парашкевов, години!

ПАРАШКЕВОВ: 60.

СЕРАФИМОВА: Сийка Кондова Попова?

ПОПОВА: На 25.

СЕРАФИМОВА: Първо ще установим, че вие сте Попова, после годините.

ПОПОВА: Исках да съкратя процедурата.

СЕРАФИМОВА: Вместо да я съкратявате, я удължавате. Има си ред. Сийка Кондова Попова?

ПОПОВА: Да, аз съм Сийка Кондова Попова.

СЕРАФИМОВА: Години?

ПОПОВА: 25.

СЕРАФИМОВА: Кръстина Славова Караниколова?

КАРАНИКОЛОВА: Да, аз съм майката на Георги. Колко му виках, колко му разправях...

ОТВЕТНИКЪТ: Мамо!

СЕРАФИМОВА: После, после. Сега си кажете годините.

КАРАНИКОЛОВА: 68 вече станаха. Оттук нататък ще си чакам гроба.

СЕРАФИМОВА: Георги Георгиев Георгиев?

ГЕОРГИЕВ: Мене вече ме записахте.

СЕРАФИМОВА: Вие сте свидетел и на двете страни.

ГЕОРГИЕВ: Така и се оказва.

СЕРАФИМОВА: Всички сте грамотни.

СВИДЕТЕЛИТЕ (*оглеждат се, нестройно*): Да.

СЕРАФИМОВА: Неосъждани?

СВИДЕТЕЛИТЕ (*нестройно*): Да.

СЕРАФИМОВА: Има ли осъждани?

Свидетелите мълчат.

СТАНЧЕВ: Парашкевов, защо мълчиш, бе, сливи ли имаш в устата си!

ПАРАШКЕВОВ: Кой, аз ли съм осъждан бе? Под съд ще те дам аз тебе, за клевета, тъй да знаеш.

СЕРАФИМОВА: Тишина!... Парашкевов, осъждан ли сте?

ПАРАШКЕВОВ: Ка щяло да съм осъждан. Станчо, ако е осъждан, аз не съм. Него народният съд трябваше да го съди, той да се благодари, че му се размина.

СЕРАФИМОВА: Всички сте женени?

ТОНЧЕВА: Аз не съм.

ПОПОВА: И аз.

ГЕОРГИЕВ: И аз.

СЕРАФИМОВА: Освен Караниколова и Станчев, другите имат ли роднински връзки със страните? Няма! Свидетелите обещава ли да говорят истината?

СВИДЕТЕЛИТЕ (*мънкат*): Да.

СЕРАФИМОВА: Не чух добре. Обещавате ли?

СВИДЕТЕЛИТЕ: Да.

СЕРАФИМОВА: А вие?

АГОПЯН: Защо точно към мен се обръщате?

СЕРАФИМОВА: Защото мълчите.

АГОПЯН: Благодаря за забележката, но аз казах „да“.

СЕРАФИМОВА: Свидетелите, ще ви напомня член 290 от Наказателния кодекс във връзка с носенето на отговорност в случай на лъжесвидетелстване или запазване на истината: „Който пред съд или пред друг надлежен орган на властта, като свидетел, устно или писмено, съзнателно, даде невярно заключение, се наказва с лишаване от свобода от една до пет години.“ Още веднъж, обещавайте ли да кажете истината?

СВИДЕТЕЛИТЕ (*все така неорганизирано*): Да... Обещаваме.

СЕРАФИМОВА: А сега излезте всички навън и чакайте да ви повикат. Да остане свидетелят Станчо Станчев Станчев. От къде сте Вие, другарю Станчев?

СТАНЧЕВ: От Долно Горняне съм. И аз съм оттам, и баща ми, и дядо ми – всички сме си оттам.

СЕРАФИМОВА: Кажете сега какво знаете по делото.

СТАНЧЕВ: Нищо не знам.

СЕРАФИМОВА: Как така нищо не знаете?

СТАНЧЕВ: Е па така. Убий ме, нищо не знам.

СЕРАФИМОВА: Е защо сте тогава тука?

СТАНЧЕВ: Получих документа да се явя и се явявам. Сега в село е най-голямата работа – овците няма кой да пасе, баба Мария болна – мисирките ходят по чуждите армане. На оня ден една не се върна, найдох я претрепана в Парашкевовия арман. Три мисирки ми е претрепал и искам аз сега да попитам съда като колко така ще го осъдите, ако взема да го дам под съд и разноските да ми плати.

СТОЯНОВ: Бай Станчо, разкажи сега какво знаеш за семейния живот на дъщеря си? Бие ли я той? Тормози ли я?

СТАНЧЕВ: Бие я.

СЕРАФИМОВА: От къде знаете?

СТАНЧЕВ: Знам.

СЕРАФИМОВА: Вие лично ли сте видели? Кога? Колко пъти! При какви обстоятелства? Изобщо говорете.

СТАНЧЕВ: Аз лично може да не съм видял, ама знам.

ИВАНОВ: Имай предвид, че ще те дам под съд за лъжесвидетелстване.

СТОЯНОВ: Колега, дръжте се прилично!

СЕРАФИМОВА: Колеги, ама на какво прилича това? Кажете, другарю Станчев.

СТАНЧЕВ: Какво да кажа?

СЕРАФИМОВА: Виждали ли сте зет си да бие дъщеря Ви?

СТАНЧЕВ: Може лично да не съм видял, ама знам.

СЕРАФИМОВА: От къде знаете?

СТАНЧЕВ: От сигурен човек.

ИВАНОВ: Аха.

СЕРАФИМОВА: Кой е той?

СТАНЧЕВ (към Стоянов): Да кажа ли?

СТОЯНОВ: Ще кажеш, разбира се.

СТАНЧЕВ: От бабата.

ИВАНОВ: Охо!

СЕРАФИМОВА: И какво ви каза бабата?

СТАНЧЕВ: „Наша Еленка яде бой от тоя серсемин, та пушек се вдига”.

ИВАНОВ: Аха!

ОТВЕТНИКЪТ: Как може такова нещо!

ИВАНОВ: Спокойно.

СЕРАФИМОВА: А тя откъде знае?

СТАНЧЕВ: Не знам.

СТОЯНОВ: Бай Станчо, да са ти идвали на гости в село Еленка и Георги с детето?

СТАНЧЕВ: А, дохождат, дохождат. Когато стане време да колим прасето и да варим ракията – дохождат. Лятоска оставиха Станчо, внукът. Цял ден търчи по мегдана и гони комшийските патки. Той не ги гони, де, ами Парашкев му се кани, че ще му откине ушите. Цяло село е поревнало от него, от Парашкев. Та аз щях да задам един въпрос относно него, Парашкев, де.

ИВАНОВ: Аз имам въпрос към свидетеля Станчев.

СЕРАФИМОВА: Питайте.

ИВАНОВ: Какво отношение е взел свидетелят към колективизацията в селото, бил ли е кулак, кога и как е влязъл в ТКЗС-то?

СТОЯНОВ: Този въпрос няма отношение към делото.

ИВАНОВ: Напротив, има. Отношението на бащата към мероприятията на народната власт се предават и на дъщерята.

СТОЯНОВ: Протестирам. Това са политически инсинуации.

СТАНЧЕВ: Баща ми се казваше Станчо, дядо ми и той е Станчо – Станчо страшен хайдутин. Това цяло село го знае и сега питам и аз, как така ще ме изкарват кулак мене Парашкевов Парашкев, Дръндъров Иван и Гологъзков Пеню? Ако не съм бил информиран едно време както се следва, то ще рече, че тогичж нямаше още българска телевизия, а мене телевизията ми отвори очите, а не пищова на Дръндара. И ако аз съм имал две ниви, имал съм една десет декара и имал съм още една двайсет и осем декара или общо съм имал трийсет декара и един арман декар и половина и двайсет и пет овци, то всичкото туй съм го имал още от дядо ми Станчо – Станчо страшен хайдутин. И още през 59-та година, когато си купих първия телевизор в селото, ми се отвориха очите и си ги предадох в текезесето, а сега си ме поощриха да си отглеждам свине и овци и да си ги

предавам свините на Родопа, а посредством овците да съм самозадоволен, защото нашето село Долно Горняне я има, я няма вече 30 души жители, все стари ора и аз когато изкопах един кладенец до армана да си поливам доматиите Парашкев и Гологъзков Пеню ми го засипаха с трактора, за което се съдихме и ги осъдих да ми го възстановят кладенеца и той сега ще ми разправя на мене, че не бил съден...

СЕРАФИМОВА: Достатъчно, достатъчно.

СТАМАТОВА: Може ли да задам един въпрос на свидетеля баща. Другарю Станчев, как гледате на развода на дъщеря си? Одобрявате ли го?

СТАНЧЕВ: Като взема една гъостерица, че като ги подбера и двамата.

ПЕТРОВ: Правилно.

СТАНЧЕВ: Да ви река аз на вас, та да го запомните. Накрай селото имаме една вада, ама мътна, ама мръсна, дето си изхвърляме боклука и се е събрал там сега един голям гьол. А посред село върви река, ама река така бая голяма, с два моста от дядово Станчово време и водата й бистра и ладна. Та какво е това града? Градът е ей този мътен гьол, дето се е събрал всичкият боклук на селата и не мога да я разбера аз тая работа, като как така, реката им под носа, а те всички се юрнали къде гьола. Та наша Еленка и тя – удави се в гьола.

ИЩЦАТА: Татко!

СЕРАФИМОВА: Успокойте се, другарю Станчев. Достатъчно. Можете да останете, ако желаете. Седнете.

СТАНЧЕВ: Ще остана, я! Да видим докъде ще я докарате. До рейса време бол, що пък да не остана.

СЕРАФИМОВА: Повикайте Димитричка Грозданова.

Влиза Грозданова.

СЕРАФИМОВА: Познавате ли страните по делото?

ГРОЗДАНОВА: Познавам ги много добре. Той непрекъснато я бие и тормози, закъснява, редовно се прибира след 12 часа, ходи по жени...

СЕРАФИМОВА: Чакайте, чакайте. От кога познавате това семейство.

ГРОЗДАНОВА: От като дойдоха да живеят в блока.

СЕРАФИМОВА: Вие сте домоуправител, така ли?

ГРОЗДАНОВА: От самото построяване на блока съм негов постоянен и неизменен домоуправител.

СЕРАФИМОВА: От кога живеят във вашия блок?

ГРОЗДАНОВА: Ами... вече четири години.

СЕРАФИМОВА: Значи апартаментът е ведомствен.

ГРОЗДАНОВА: Ведомствен. Стая, хол и кухня – точно над нас и всичко се чува.

СТОЯНОВ: Ето скицата на апартамента. Ето това е холът, от него се влиза в спалнята, а това е кухничката. Почти бокс и няма място за легла.

Това е антрето във формата на буквата „Г”. Клозетът и банята общи. Това е терасата – обща за трите помещения. Както виждате, апартаментът е неделим, влиза се от стая в стая с обща тераса и затова ние претендираме за цялото жилище.

ИВАНОВ: Жилището е дадено на моя доверител от съответното ведомство и фактически принадлежи на него.

СТОЯНОВ: Прекрасно знаете, че според новия закон това няма никакво значение и то принадлежи на двамата.

ИВАНОВ: А съпругата фактически е изгонила Караниколов в кухнята, без да има право на това.

СЕРАФИМОВА: Как спите в кухнята, нали тя е бокс и няма място за легло.

ОТВЕТНИКЪТ: Съединявам три стола. На военни начала.

ИЩЦАТА: Той напоследък не се прибира вкъщи.

ОТВЕТНИКЪТ: А тебе това нима те интересува.

СЕРАФИМОВА: Моля, моля, без пререкания. Въпросът за жилището ще обсъдим по-нататък. Свидетелката, разкажете какво знаете за семейния живот на страните.

ГРОЗДАНОВА: Знам, че преди това са живели в една изба 4 години с детето, което е получило вследствие на това хроничен синусит.

СЕРАФИМОВА: Какви са били отношенията им тогава?

ГРОЗДАНОВА: Чувала съм, че отношенията им тогава си били много добри.

СТАМАТОВА: Изглежда като са получили апартамент, тогава са започнали конфликтите.

ГРОЗДАНОВА: Не веднага, но има такова нещо. Когато дойдоха, бяха семейство за пример, веднага се регистрираха в домовата книга, никога не изтупваха над главата ми като Петкова, плащаха си редовно таксите за асансьора, излизаха на бригада за почистване на района. Обзаведоха се...

ИВАНОВ: Знае ли свидетелката, с какви средства са се обзавели?

ГРОЗДАНОВА: Тя получава добри пари. Освен това нейният баща им помагаше.

ОТВЕТНИКЪТ: Това не е вярно.

СТАНЧЕВ: Вярно е, вярно е. Помагах им.

ОТВЕТНИКЪТ: Ако се смята изветрялото ти вино и гранясалата ти сланина – помагал си ни.

СТАНЧЕВ: Храни куче да те лае.

СЕРАФИМОВА: Забранявам всякакви пререкания. Продължавайте.

ГРОЗДАНОВА: Какво да кажа още?

СТОЯНОВ: Разкажете за оня случай, когато сте чули скандала.

ГРОЗДАНОВА: Да... Това беше зимата. В блока всичко се чува и изведнъж чувам аз нещо хлопна, ама силно хлопна, като да падна труп.

ИЩЦАТА: Той ме блъсна от печката към мивката.

ГРОЗДАНОВА: Брех, какво стана, викам, и чух Еленка да плаче. Ама плаче и крещи като заклана.

СЕРАФИМОВА: Какво крещеше?

ГРОЗДАНОВА: Живота ми зачернихте, вика, ти и тази идиотка майка ти”.

ИВАНОВ: Значи я нарече „идиотка”.

ГРОЗДАНОВА: Може и да не я е нарекла „идиотка”, не помня.

ИВАНОВ: Но вие току-що казахте, че сте чули със собствените си уши как я нарекла „идиотка”.

ГРОЗДАНОВА: Дори да я е нарекла така, заслужава си го. Когато живееше при тях, всеки ден по десет пъти ми изтупваше над главата. Като почне от 5 часа сутринта, та до 9 вечерта – всичките си черги и чергички, дето им ги донесе от село. По двайсет пъти ги тупаше. А преди Ленчето никога не ми е тупала над главата.

ИВАНОВ: Моля да се отбележи в протокола това изявление на свидетелката, а именно, че ищцата изобщо не е тупала и чистила къщата, с което показва каква домакиня е била в семейния живот.

ПЕНЕВА: Записано е.

СТОЯНОВ: Това е провокация.

ИВАНОВ: Това е изявление не на друг, а на вашата свидетелка.

ГРОЗДАНОВА: Аз не казвам, че тя не е тупала, тупала е с тупалка, изтърсвала е, мие, чисти, пере...

СЕРАФИМОВА: Вие си противоречите.

ГРОЗДАНОВА: Аз никога през живота си не съм лъгала. Питайте, когото искате в блока, аз съм от самото начало неизменно домоуправителка и ми е гласувано доверие.

ИВАНОВ: А защо вие благородно се опитахте да излъжете съда за кръщелното си свидетелство, което изгоряло при бомбардировките, за да скриете годините си.

ГРОЗДАНОВА: Аз няма да позволя...

СТОЯНОВ: Колега, нямате право да обиждате свидетелите.

ГРОЗДАНОВА: Какъвто е този тук (*сочи ответника*) – такъв е и адвокатът му.

СЕРАФИМОВА: Ама така повече не може! На какво прилича това. Прекъсвам делото! Направо ме заболя главата от вас. Кажете ми на какво прилича това. Намирате се в съд. Десет минути почивка...

Край на почивката.

Съдийската колегия, бодра и свежа, минава край притихналите участници в делото и влиза в заседателната зала. След нея влизат ищцата и ответникът с адвокатите си и разпитаните вече Станчев и Грозданова.

СЕРАФИМОВА: Да продължим. Надявам се, че вече ще има ред и дисциплина!

СТАМАТОВА: Може ли един въпрос? Забелязвам, че другарката е плакала. Кажете, другарко, още не е късно, ако пожелаете, можем да прекратим делото...

ИЩЦАТА: Кой Ви е казал, че съм плакала.

ПЕТРОВ: Ами то се вижда, носът ви е червен.

ИЩЦАТА: Ако аз съм изстинала и имам хрема, това още не значи, че съм плакала.

СЕРАФИМОВА: Да влезе свидетелката Иванка Русева Иванова.

Влиза Иванова.

Какво работите, другарко Иванова?

ИВАНОВА: Учителка съм на Станимирослав Караниколов.

СЕРАФИМОВА: Какво имате да кажете по делото?

ИВАНОВА: Аз съм двацет и пет годишна начална учителка. Носител съм на орден „Кирил и Методий” III степен за образцова педагогическа дейност. От дългогодишната си практика съм достигнала до следния извод – основна роля за възпитанието на подрастващото поколение играе семейството.

ПЕТРОВ: Правилно.

ИВАНОВА: Станимирослав вече две години е при мен. Детето е будно, паметливо. В първи клас вървеше добре. Обаче напоследък си развали краснописа, започна да допуска правописни грешки, стана разсеян. Например, изпитвам го за теория на множествата, не може да ми отговори. Почна да се бие с другарчетата си. Нещо, което е недопустимо за нашия клас, защото ние сме поели обезателството да станем клас-първенец от всички втори класове в града и окръга.

ПЕТРОВ: Станахте ли първенец?

ИВАНОВА: Още не е отчетено съревнованието, но по всички показатели сме на първо място. В момента подготвяме рецитал за откриването на новата учебна година. Всички деца се отзоваха, само Станимирослав не идва, защото баща му не го пуска под предлог, че лятната ваканция не била свършила. А както знаете, днес сме 10 август и няма никакво време до първия учебен ден. А сега да преминем към следващата точка от новия урок... Извинете... Какво говоря... Аз малко се вълнувам...

СЕРАФИМОВА: Говорете, говорете спокойно, другарко Иванова.

ИВАНОВА: Стана дума за бащата. Ако ви кажа, че го видях за първи път тук, на това дело, може би няма да ми повярвате, но това е чистата истина. Все съм имала несъзнателни бащи в дългогодишната си практика, но такъв баща не съм имала. През тези две години, през които Станимирослав е в моя клас, аз съм провела 72 родителско-учителски срещи или ние въведохме практиката – понеделник – ден на родителско-учителя, а въпросният баща (ако може да бъде наречен изобщо баща) нито веднъж не е посетил нито една такава наша среща.

СТОЯНОВ: А какво ще кажете за майката?

ИВАНОВА: Другарката Караниколова е пример за образцова майка. Вече две години тя е в родителския комитет, винаги се е отзовавала на нашите мероприятия: събира пари за Осми март, за празника на пролетта, помогна ни за дядо Мраз, като собственооръчно във фризьорския салон изработи перука, брада и мустаци за другаря Мулетаров (баща на наше дете), който игра Дядо Мраз и вследствие на добре изработените перука, брада и мустаци никое дете, включително и синът на другаря Мулетаров, не можа да го познае. Щях да забравя – ние сме поели почина – всяко дете да посади и отгледа поне едно цвете в саксия. Повечето родители посадиха мушкато. Другарката Караниколова, обаче, намери на Станимирослав луковица от зюмбюл. Отначало саксиите бяха в училище, после, тъй като нямаме условия, децата си ги отнесоха вкъщи със задача да ги отгледат при домашни условия и накрая на годината да ги донесат, за да видим кое цвете е най-хубаво. Идва краят на годината, носят децата саксиите, само Станимирослав нищо не носи. „Къде ти е, Станимирославе, зюмбюла?“ „Ами, другарко, той баща ми счупи саксията, защото му измокрила чертежите.“ „Как така я счупи“. „Ами каза: Само саксии ни липсват вкъщи“. Така детето беше лишено от радостта да се гордее със своя отгледан зюмбюл.

ИВАНОВ: Свидетелката заяви, че напоследък детето допуска правописни грешки, не може да отговаря на теорията за множествата и се бие с другарчетата. Това става, защото бащата е отстранен от пряко въздействие върху него и изгонен в кухнята. Детето, изолирано от бащата, деградира и нека съдът вземе под внимание този очевиден факт при решаването на въпроса, при кого да остане то след развода.

ИВАНОВА: Как може такава нещo. Аз на тоя баща физиономията не съм му видяла вече две години. И това ми било баща.

ИЩЦАТА: Имайте предвид, аз край на живота си ще сложа, но детето няма да го дам.

СЕРАФИМОВА: Ама на какво прилича това. Намирате се в съд!

ИВАНОВА: Може ли да кажа още нещo. Вече не като свидетел, а като дългогодишен педагог и човек. Децата са нашето най-голямо богатство. От възпитанието на децата зависи нашето бъдеще. Затова децата трябва да живеят в спокойна, творческа атмосфера. Идеалното семейство създава и отглежда идеални деца. Но когато семейството е разбито, както в нашия случай, по вина на бащата, по-добре е да се направи операция и да се отстрани туморът, за да не се разпространи заразата. Майката е тая, която може да бъде и баща. Бащата никога не може да бъде и майка. Защото не случайно има една детска песен, в която се казва:

Пуст всегда будет солнце,
 пусть всегда будет небо,
 пусть всегда будет мама,

пусть всегда буду я.

Защо не се казва там: „пусть всегда будет папа?” Отговорете си на този въпрос и решете по съвест при кого да остане детето. Мога ли да изляза? Имам репетиция на рецитала и децата ме чакат?

СЕРАФИМОВА: Свободна сте, другарко Иванова.

Иванова излиза.

СЕРАФИМОВА: Да влезе свидетеля Георги Георгиев.

Влиза Георгиев.

Другарю Георгиев, вие сте призван за свидетел и от двете страни.

ГЕОРГИЕВ: Така се оказва.

СЕРАФИМОВА: Какъв сте на страните?

ГЕОРГИЕВ: Колега съм на Гошо. Заедно работим в една стая.

СЕРАФИМОВА: Приятели ли сте?

ГЕОРГИЕВ: Чак приятели – не бих казал. Но от дълго време работим заедно върху един проект с голямо стопанско значение.

ПЕТРОВ (*заинтригуван*): Бихте ли ни казали какъв проект?

ГЕОРГИЕВ: Ще се опитам да обясня популярно. В нашия завод идват за преработка хиляди тонове цвекло. При измиването на цвеклото се отделя огромно количество пръст. Тази пръст засега ние я изхвърляме, където намерим. А фактически това е най-богатият пласт на почвата – хумусът. Ние разработихме проект, според който е нужно да се организира превозването и натрупването на пръстта в района на пустеещите блатни земи. Ако се осъществи този проект, само след няколко години ще се получи един обширен участък от първокласна обработваема почва.

ПЕТРОВ: Защо казвате, „ако се осъществи”?

ОТВЕТНИКЪТ: Защото по проекта вече година и половина умуват в обединението. Даже се скарах със заместник-генералния.

ПЕТРОВ: И с генералния ще се скарате, ако трябва. Това е явно много ефектен проект, съобразен с линията за ефективност и качество, качество и ефективност.

ОТВЕТНИКЪТ: Това и правя – карам се, получавам кризи от язвата, а жена ми в това време ходи по екскурзии.

СЕРАФИМОВА: Моля, моля. Кажете другарю Георгиев какво знаете по делото.

ГЕОРГИЕВ: Право да ви кажа, нищо не знам.

СЕРАФИМОВА: Как така нищо не знаете! Вие сте призван за свидетел, и то от двете страни.

ГЕОРГИЕВ: Възможно е, но аз нищо не знам. Гошо никога не е споделял нищо с мене за семейните си работи.

СЕРАФИМОВА: Въпроси имате ли?

СТОЯНОВ: Аз имам въпрос. Да каже свидетелят Георгиев къде е бил през нощта на 15 май тази година.

ГЕОРГИЕВ: А вие нима можете да си спомните къде сте били на тази дата?

СТОЯНОВ: Аз ще ви помогна. През нощта на 15 май пред вратата на вашата ведомствена гарсонiera на улица „Баба Пенка” 8 е имало голям скандал. Да знаете нещо за него?

ГЕОРГИЕВ: Чух за това.

СТОЯНОВ: От кого чухте?

ГЕОРГИЕВ: От съседите.

СТОЯНОВ: Значи вие не сте били там.

ГЕОРГИЕВ: Не. Бях във Варна.

СТОЯНОВ: Така. Значи ответникът Караниколов е бил във Вашата квартира без Ваше знание.

ГЕОРГИЕВ: Напротив, аз му дадох ключа.

СТОЯНОВ: Моля да се отбележи в протокола това изключително важно за делото обстоятелство.

ПЕНЕВА: Отбелязано е.

СТОЯНОВ: А защо дадохте ключа на Караниколов?

ГЕОРГИЕВ: По проекта ние работихме заедно вкъщи. У тях няма условия за работа, а в службата след работно време не може.

ПЕТРОВ: Защо в службата да не може?

ГЕОРГИЕВ: Колегите шушукат, че се престаряваме, че искаме да правим кариера с този проект. Смятат, че той само усложнява работата на предприятието – да се занимава и с пренасяне на пръст на такова голямо разстояние. От гледна точка на интересите на предприятието е така, но от гледна точка на интересите на държавата...

ПЕТРОВ: Правилно.

СТОЯНОВ: И вие твърдите, че през нощта на 15 май ответникът е бил сам у вас.

ГЕОРГИЕВ: Разбира се, че сам.

СЕРАФИМОВА: Как може да твърдите такова нещо, след като сте били през това време във Варна?

ГЕОРГИЕВ: Че с кого друг може да бъде. Само ние двамата сме автори на проекта.

СТОЯНОВ: Засега нямам други въпроси към свидетеля. Моля, обаче, да остане в залата и да бъде извикана свидетелката Розалия Дончева.

СЕРАФИМОВА: Да влезе свидетелката Розалия Дончева.

Дончева влиза.

Приближете се, Дончева. Къде работите вие?

ДОНЧЕВА: Колежка съм на Георги Караниколов.

СЕРАФИМОВА: Какво можете да кажете по делото?

ДОНЧЕВА: Аз недоумявам... не разбирам защо съм тук... именно аз.

СЕРАФИМОВА: Значи отказвате да дадете показания.

ДОНЧЕВА: Нямам какво да кажа.

СТОЯНОВ: Може ли свидетелката да каже къде е била през нощта на 15 май тази година?

ДОНЧЕВА (*мълчи*).

СТОЯНОВ: Искате ли да ви припомня?

ДОНЧЕВА (*мълчи*).

ГЕОРГИЕВ: Може ли аз да отговоря на въпроса. Другарката Розалия Дончева на 15 май т. г. беше с мен във Варна.

ИЩЦАТА: Извинете, другарко, аз съм в грешка. Аз знам, че той има любовница и все се питах коя може да е. Другарката е най-хубавата им колежка, неомъжена, заедно работят, виждала съм я у Жоро. Освен това, нея вечер там имаше жена. Те угасиха лампата. Аз чух как си шепнеха. Почуках и той ме изблъска. Извинете, другарко, че не сте били вие. Друга е била.

ДОНЧЕВА: Не, другарко, аз бях.

Неведоми са пътищата на женската душа. Това благородно изявление на свидетелката Дончева ще даде вече съвсем друг ход на делото. Адвокатът Иван Стоянов тържествува.

СТОЯНОВ: Моля да се отбележи в протокола.

ПЕНЕВА: Отбелязано е.

ДОНЧЕВА: Благодаря, Жоро, за кавалерската постъпка, но истината колкото и жестока да е, трябва да се гледа право в очите. Мога ли да говоря, Жоро?

ГЕОРГИЕВ: За кой Жоро става въпрос?

ОТВЕТНИКЪТ: Тя има предвид мене.

ГЕОРГИЕВ: Извинявай тогава.

ОТВЕТНИКЪТ: Моля.

ДОНЧЕВА: Мога ли да говоря.

СЕРАФИМОВА: Говорете, говорете.

ДОНЧЕВА: Може би това, което ще кажа, ще ви се стори аморално, грозно, подло, но аз го обичам.

СЕРАФИМОВА: Кого?

ДОНЧЕВА: Жоро.

СЕРАФИМОВА: Посочете кой Жоро.

ДОНЧЕВА (*сочи ответника*): Ето този.

ИЩЦАТА: Знаех си аз.

ДОНЧЕВА: Извинете, другарко. Не мислете, че не се борих с любовта си. Цели три години се борих. Вие просто не знаете какъв мъж имате.

ИЩЦАТА: Отде ще знам.

ДОНЧЕВА: Наистина не знаете. Ако знаехте, никога нямаше да завеждате дело за развод. Жоро е един изключителен човек, благороден, интелигентен, способен. Той е с мек характер, с нежна и състрадателна душа и същевременно със силна воля, мъжествен... Разберете, другарко, вие имате чудесен съпруг. Той такива хубави неща ми е говорил за Вас, за Вашия син. Вие не бива да се разделяте, вие просто сте родени един за друг.

СЕРАФИМОВА: Стоянов, въпроси имате ли?

СТОЯНОВ: Да. Как свидетелката се е озовала на 15 май вечерта в квартирата на улица „Баба Пенка” 8.

ДОНЧЕВА: Аз имам ключ от Жоро.

СТОЯНОВ: От кой Жоро?

ДОНЧЕВА (*сочи Георгиев*): От този. Често ходя там, ние сме пред женитба, дори имам там мои вещи.

СЕРАФИМОВА: Какви вещи?

ДОНЧЕВА: Четка за зъби.

СТОЯНОВ: Колко време бяхте в квартирата заедно?

ДОНЧЕВА: Не помня.

СТОЯНОВ: В колко часа отидохте?

ДОНЧЕВА: Към осем.

СТОЯНОВ: А ищцата ви е хванала на местопрестъплението около 1 часа и 30 минути. Значи сте стояли цифром и словом 5 час и половина.

ДОНЧЕВА: Не предполагах, че толкова време е минало. Ние седяхме и говорехме за живота.

СТОЯНОВ: Как точно седяхте?

ДОНЧЕВА: Той седеше зад бюрото на Жоро на въртящия се стол, а аз на дивана.

СТОЯНОВ: И после?

ДОНЧЕВА: Нищо. Седяхме и говорехме. И двамата бяхме смутени като ученици. Отначало говорехме по служебни въпроси, говорехме за Жоро – колко добър приятел е той.

ГЕОРГИЕВ: Мерси.

ДОНЧЕВА: Това е вярно, Жоро. После, не помня кой от двамата си призна, че отдавна има чувства към другия, но че това е безнадежно – Жоро си има семейство, син, добра и примерна съпруга, а аз – добър и предан приятел, с когото ще се оженим.

ГЕОРГИЕВ: Добре, че имаш чувство за хумор.

ДОНЧЕВА: Разбира се, след всичко станало, ние няма да се оженим с Жоро, но тогава това си говорехме. И после... внезапно угасна тока, аз се уплаших, той стана да търси свещ, сблъскахме се в тъмното и той ме целуна по челото.

ГЕОРГИЕВ: Като брат.

ДОНЧЕВА: Да. После аз го целунах по устата. И тогава на вратата започна да се хлопа.

ИВАНОВ: Спомнете си добре, вие ли го целунахте по устата.

ДОНЧЕВА: Аз.

ИВАНОВ: Моля да се запише точно в протокола: първо – свидетелката е съблазнила моя доверител, второ – той е устоял на съблазънта и трето – същият няма никаква вина, тъй като въпреки съблазънта не е осъществил брачна изневяра.

ДОНЧЕВА: Но това... това не е вярно. Това е... вие каква искате да ме изкарате... Жоро! Защо мълчиш!

СЕРАФИМОВА: Караниколов, това отговаря ли на истината?

ОТВЕТНИКЪТ: Аз успях да се преборя със себе си в името на семейството си.

ДОНЧЕВА: И това го говориш ти! Как не те е срам!

ОТВЕТНИКЪТ: Нямам от какво да се срамувам.

СЕРАФИМОВА: Моля, без разправии.

ДОНЧЕВА: Но това не е вярно. Всичко, което казах досега, не е вярно. Аз се отказвам от показанията си. Ние с него... с този човек имаме любовни взаимоотношения от три години.

ОТВЕТНИКЪТ: Лъжа. С Какво ще го докажеш!

ДОНЧЕВА: Да изброявам ли местата, където се срещаме?

Тук погледът на съдията Серафимова ще стане строг и студент.

СЕРАФИМОВА: Избройте ги!

ДОНЧЕВА: Бунгалото в Приморско, където бяхме цяла седмица поминалото лято, когато жена му беше на село с детето, хотел „Преслав” в София през септември миналата година. Пазя квитанциите за двете стаи като скъп спомен. Пазя и билетите ни до Враца от командировката през май. Пазя букетчето горски теменужки от ресторанта. Пазя...

СЕРАФИМОВА: Достатъчно. Ответникът, вярно ли е това?

ОТВЕТНИКЪТ: Има ли значение. Всичко това е минало. Не мога да понасям тази жена.

ДОНЧЕВА: Ти си подлец.

ИВАНОВ: Моля, без обиди.

ДОНЧЕВА: Ти разби живота ми. Той обещаваше да се разведе и да се оженим. Лъжеше ме, че не може да понася жена си, че тя си има любовник, че отдавна не му действа като жена. И така една, две, че три години. Отначало му вярвах, после разбрах, че никога няма да го направи. Чувствах се унижена, чувствах се като парцал и, за да възстановя душевното си равновесие, за да стана отново човек, започнах връзката си с Жоро. Той поне ме обичаше истински, той ми предлагаше брак, стабилност, сигурност, дете. Аз много обичам децата. Аз все отлагах, все намирах поводи, чувствах се омърсена, подла, съзнавах, че играя недостойна игра между двама приятели, но не можех да се спра. Мислех, че ще ревнува, а на него му беше все едно. И тогава, нея вечер, аз реших да приключа, да сложа край. И му казах това. Той се опита да ме убеди, угаси лампата, искаше да спи с мене, но аз не му позволих.

ОТВЕТНИКЪТ: Това не е вярно. Не съм искал да спя с тебе.

ДОНЧЕВА: Искаше и щеше да го направиш, ако не беше дошла жена ти. Щото аз изведнъж разбрах, че истинският, благородният, обичащият ме човек е не този, а другият Жоро, когото сега, в този момент аз изгубих, но спечелих отново своето достойнство, своето право да бъде човек.

Тук не само Дончева, а и съдебният заседател Стаматова ще се просълзи. Всички погледи ще се отправят към свидетеля Георгиев, който неочаквано ще посочи на Дончева стол до себе си и кой знае защо ще ѝ подаде носната си кърпа.

СЕРАФИМОВА: Страната на ищеца има ли други свидетели?

СТОЯНОВ: Шофьорът на таксито Агоп Агопян.

СЕРАФИМОВА: Да влезе Агопян.

Агопян влиза.

СЕРАФИМОВА: Заповядайте, Агопян. Приближете се.

АГОПЯН: Благодаря за вниманието, но от 10 минути ми тече смяната.

СЕРАФИМОВА: И без това времето напредна, ще ви разпитаме бързо. И така, много неща около случая с квартирата на Георгиев се изясниха. Колега Стоянов?

СТОЯНОВ: Нека свидетелят разкаже това, което е видял на стълбището.

СЕРАФИМОВА: Имате думата.

АГОПЯН: Не са хубави работи тези, другари. Не са хубави. Невежливо, некултурно се получава (*към ищцата и ответника*). Ние дето стоим зад волана като влезе в колата клиентът, ако се държим така, докъде ще я докараме? Човекът трябва да се уважава, да му се оказва внимание...

СЕРАФИМОВА: Агопян, вие разбрахте ли ми въпроса?

АГОПЯН: Той я блъсна по стълбите.

СТОЯНОВ: Записахте ли?

ПЕНЕВА: Записах.

ИВАНОВ: Как и при какви обстоятелства я блъсна. Вие с очите си ли видяхте?

АГОПЯН: Блъсна я.

ИВАНОВ: Как може от таксито, което се намира на улицата, да видите това, което става вътре и то на III етаж?

АГОПЯН: Момент. Сега ще обясня. Клиентката влиза във входа. Аз оставам в колата. Паля цигара. Чакам. Минута, две, пет. Има ги всякакви, поръчват такси, казват фалшив адрес, влизат и излизат през задния вход, а кой ще плаща. Естествено тръгвам след нея.

ПЕТРОВ: Момент. Стълбището светеше ли?

АГОПЯН: Не. Аз запалих автомата.

СТОЯНОВ: Разкажете сега какво чухте и видяхте.

АГОПЯН: Чух следните обидни думи... Да ги изброя ли?

СТОЯНОВ: Избройте ги.

АГОПЯН: Мръсник. Подлец. Простак. Идиот. Развратник. Проститутка. Злодей. Селянка. Убиец.

СЕРАФИМОВА: Ответникът, блъснахте ли ищцата по стълбите?

ОТВЕТНИКЪТ: Блъснах я, след като тя ме одра по врата и ми скъса ризата.

СТОЯНОВ: Медицинско имате ли?

ОТВЕТНИКЪТ: Не съм се сетил да вадя медицинско.

СТОЯНОВ: А ето нашето медицинско.

АГОПЯН: Аз свободен ли съм, защото купонът тече.

СЕРАФИМОВА: Свободен сте.

АГОПЯН: Благодаря за вниманието. Каквото видяхме и чухме – казахме. Каквото не сме видели и чули – не сме казали. Но, ако питате мене, не са хубави тези работи. Културни хора! Възрастни хора! Ами десет години сте живели заедно. От един комат сте яли. На един креват сте спали. Едно наследство сте създали. Хайде, разделяте се – разделяте се, ами поне културно се разделете. С вежливост, с внимание. Както се полага на интелигентни хора. С уважение се разделете.

А то, какво се получава. Не ги одобрявам аз тези отношения. Още веднъж благодаря за вниманието.

Агопян излиза.

ИВАНОВ: Може ли да се запозная с медицинското удостоверение.

СЕРАФИМОВА: Ако толкова държите, мога да го прочета пред всички, макар че не е прието.

ИВАНОВ: Държа.

СЕРАФИМОВА: Добре, но нямате полза от това.

МЕДИЦИНСКО УДОСТОВЕРЕНИЕ № 76

Подписаният д-р Петко Петков, зав. отделение съдебна медицина при Окръжна болница. Днес, 17 май, по нейно желание, прегледах Елена Станчева Караниколова на 30 години.

Освидетелстваната каза:

На 15 май била бита от познато ней лице, което е нанесло удар с юмруци и я е блъснало по стълбището. Не дава данни да е загубила съзнание.

При прегледа установих:

1. В областта на задностраничната повърхност на средната част на лявата предраменница се вижда продълговато насиняване на кожата, което е с размери около 5 см дължина и 3.5 см ширина.

Ищцата плаче.

2. Оплаква се от болки в областта на дясното рамо, без видими промени по кожата.

3. Има болки и по окосмената част на главата.

4. Установих болки и в опашната област при пипане.

Чухте ли колега Иванов? Крайно време е да разпитаме и вашите свидетели. Да влезе Парашкев Парашкевов.

Влиза Парашкевов.

СЕРАФИМОВА: Свидетелят Парашкевов, разкажете накратко какво знаете по делото.

ПАРАШКЕВОВ (*търси с очи адвоката Иванов*): Сега за кое по-напреж да казувам?

ИВАНОВ: Нека свидетелят каже било ли е детето на двете страни в село, кога и какви отношения е имал към него бащата на ищцата Станчев, как го е възпитавал, на какво го е учил?

ПАРАШКЕВОВ: Сега-а-а... Значи, както цяло село знае, Станчо кулака не иска да влезе в Текезесето. Това навремето.

СТАНЧЕВ: Абе, защо го слушате тоя, дете цяло село е поревнало от него.

СЕРАФИМОВА: Напуснете, ако обичате залата.

СТАНЧЕВ: Що ли аз не си фана рейса, ами съм седнал да ви слушам извънредните приказки (*става*). А тебе, Парашкеве, под съд ще те дам, тъй да си го знаеш, под съд.

Станчев излиза.

СЕРАФИМОВА: Продължавайте, Парашкевов.

ПАРАШКЕВОВ: Та Станчо кулака не иска навремето да влезе в Текезесето. После като видя зора, като вдигнахме трудовеня, като почнахме да раздаваме купони за хляб и прочие и други продукти, пристига и вика: „Аман-заман, вземете ме”. И го взехме и после като почна да се опразва селото и училището като го закриха и пощата като я закриха, и полуклиниката като я закриха и останахме 48 души, пак дофтаса и вика: „Да си ми върнете имота”. Ще ти го върнем викам, когато се върнат германците. И после си изкопа кладенец баш до пътя, дете минава трактора да си полива частния арман. То сега веќе е разрешено и се поощрява това, де, ама кулак – Станчовият кладенец се изпречи на пътя на кооперативния трактор и му го засипахме и се съдихме и да ви попитам аз сега вас като как така държавният съд осъди нас да му го възстановим тоя кладенец. Защото кой е по-важен – кооперативният трактор или кулак – Станчовият кладенец?

ПЕТРОВ: Кой съд гледа делото?

ПАРАШКЕВОВ: Кой съд! Вашият съд!

ПЕТРОВ: Според мен това е политическо късогледство. Обжалвахте ли делото?

ПАРАШКЕВОВ: Жалвахме се! Жалвахме се до пътното, идваха, мериха на два метра и осем сантиметра било от пътя и не пречело. Но кажете ми сега, Радин Ганчо, трактористът, понякогич си пийва примерно де, и се отплесне на два метра и осем сантиметъра от пътя и бух! В Кулак-Станчовия кладенец с кооперативния трактор. Иди, че го изваждай после.

СЕРАФИМОВА: Това няма отношение към делото. Имате ли да кажете още нещо или да ви освободим.

ПАРАШКЕВОВ: То за детето, де, за Станчо. Умно дете, гиздаво дете, ма ще прощавате, изпуснато дете. По цял ден като е в село, ходи с един ластик и гони хорския добитък. На мене тринайсет патки ми погуби, от които две умряха и три заклах, а останалите бабата не ги найде въобще. И хо хванах аз един път на мегдана, откинах му ушите и то си призна: „Дядо Станчо ме накара, вика, ей тези патки една по една да ги унищожа всичките!“ А те – мои патки. А патката, както се знае, се придвижва в пространството на стадо, с другите патки, патката самостоятелно не се предвижва въобще и аз не ги броя вечер и много късно угадих тая работа.

СТОЯНОВ: Не разбирам какво отношение има това към делото.

ИВАНОВ: Въпросът за възпитанието на детето е основен въпрос на нашето общество. Обществото не може да остане безразлично към това кой евентуално ще възпитава детето след развода.

ПАРАШКЕВОВ: Ако го оставите това дете да го възпитава кулак Станчо, то както му е взело и името, какво ще произлезе от него – един кулак ще произлезе и нищо повече.

ИЩЦАТА: Аз край на живота си ще сложа, но детето си не давам.

СЕРАФИМОВА: Спокойно, спокойно. Свободен сте. Следващият свидетел Сийка Кондова Попова.

Влиза Попова.

СЕРАФИМОВА: Какво работите?

ПОПОВА: Фоторепортер към вестника.

СЕРАФИМОВА: Били ли сте екскурзоводка в Балкантурист?

ПОПОВА: Бях няколко години, но се преместих.

СЕРАФИМОВА: Познавате ли ищцата?

ПОПОВА: Струва ми се, че да. Не мога да твърдя със сигурност.

СЕРАФИМОВА: Била ли е тя на екскурзия в ГДР миналото лято?

ПОПОВА: Това беше много отдавна и аз почти нищо не помня.

СЕРАФИМОВА: Отказвате да дадете показания?

ПОПОВА: Какви показания да дам като почти нищо не помня.

ИВАНОВ: Мога ли да задам един въпрос? Вие ли изпратихте на ответника анонимно снимка, в която се вижда, че ищцата е прегърната от свидетеля Йордан Семков на фона на Цвингера в Дрезден?

ПОПОВА: Възможно е. Аз изпратих доста снимки, но не анонимно, по адреси на различни хора от екскурзията. Другарите ме бяха помолили и аз изпълних обещанието си. За тези снимки не съм взела никакви пари – изпратих ги като добър спомен. Фотографията е моето хоби, а сега моята професия.

ИВАНОВ: Това ли е снимката.

ПОПОВА: Да, тази снимка съм правила аз.

ИВАНОВ: Тази снимка ищцата беше скрила в раклата под юрганските чаршафи. Ето, на нея се вижда ищцата, която е прегърната от Йордан Семков.

СТОЯНОВ: Може ли да видя тази снимка.

ИВАНОВ: Заповядайте!

СТОЯНОВ: Другарю председател, вижте! Ръката на мъжа е размазана и не е ясно дали лежи на рамото на моята доверителка. Според мен това е едно движение отдолу нагоре, с което мъжът си оправя косата.

СТАМАТОВА: Значи според вас другарката Караниколова е невинна?

ПОПОВА: В широкия смисъл на думата, да!

СЕРАФИМОВА: Какво значи това в широк смисъл на думата?

ПОПОВА: Да допуснем, че е имало някакъв флирт, какво от това. Защо всяка любовна връзка на мъжа повдига неговата репутация, а ако жената допусне подобно нещо, това да бъде срам и позор за нея. Лично аз...

СТАМАТОВА: Вие, другарко Попова, омъжена ли сте?

ПОПОВА: Не. И нямам намерение да се омъжвам.

СТАМАТОВА: Защо?

ПОПОВА: Защото според мене бракът като такъв е вече безнадеждно остарял. Съвременното развитие доказва, че бракът постепенно ще отмре.

ПЕТРОВ: Аз не съм съгласен с вас.

ПОПОВА: А вие какво ми предлагате? Да се омъжвам и развеждам всяка година? Предпочитам да си спестя всички тези психологически травми и да живея по свой образ и подобие.

СТАМАТОВА: А децата? Нима вие не искате да имате дете.

ПОПОВА: Когато реша да имам дете, ще си избира подходящ мъж, ще си родя дете, без той самият да знае, че е от него и ще си го отгледам и възпитам сама.

ПЕТРОВ: Странна философия за един млад човек?

СТАМАТОВА: А нима детето няма нужда от баща?

ПОПОВА: А нима детето ще бъде по-щастливо, когато знае, че има баща и този баща го вижда веднъж на два месеца в дни и часове, определени от съда.

ИВАНОВ: Кажете какво знаете за отношенията между ищцата и свидетеля Семков?

ПОПОВА: Точно това искам да кажа. Не виждам нищо осъдително в поведението на съпругата. Тя просто е една от поредните жертви на брака. Екскурзията беше за нея едно разтоварване.

ОТВЕТНИКЪТ: А аз през това време лежа болен от язва.

ПОПОВА: Именно за това. Аз имам лични наблюдения. Женените хора се чувстват най-добре, когато са на екскурзия сами. Много от тях са споделяли с мене, че не искат тези екскурзии никога да свършват. Ако е имало нещо между двамата, това е напълно естествено.

ПЕТРОВ: Значи вие си представяте своя личен живот като една непрекъсната екскурзия?

ПОПОВА: А защо не?

ПЕТРОВ: От мъж на мъж?

ПОПОВА: Аз съм нормална жена и имам нужда от мъже, нали?

СТАМАТОВА: А ако откриете истинския мъж в живота си?

ПОПОВА: В момента, в който го открия, той вече няма да е истинският, така че не обичам да живея с илюзии.

СЕРАФИМОВА: Да... Мисля, че е време да прекратим тази излишна дискусия. Свободна сте... Да влезе свидетеля Йордан Семков.

Влиза Семков.

СЕРАФИМОВА: Йордан Семков, от кога познавате ищцата?

СЕМКОВ: Не разбрах?

СЕРАФИМОВА: Познавате ли Елена Караниколова?

СЕМКОВ: Познавам я като колежка. Работим на съседни столове.

СЕРАФИМОВА: Какво е вашето отношение към ищцата.

СЕМКОВ: Аз съм профпредседател на целия клон и мога да заявя следното: Колежката е добра производственичка. Носител на награди от национални състезания. Ползва се с добър авторитет. Безпартийна, но с правилен политически миروглед. Включва се активно във всички инициативи. Има правилно отношение към мероприятията на народната власт. Ето нейната трудова характеристика, подписана от директора, партийния секретар и от мене.

СЕРАФИМОВА: Оставете тук характеристиката и вижте тази снимка.

СЕМКОВ: Това аз ли съм?

СЕРАФИМОВА: Вие ще кажете.

СЕМКОВ: Не мога да се позная. Прическата ми е друга. Нищо не променя една физиономия така, както една нова прическа.

СЕРАФИМОВА: В крайна сметка вие ли сте това?

СЕМКОВ: Да речем, че съм аз.

СЕРАФИМОВА: На снимката вие сте прегърнали ищцата. Така ли е?

СЕМКОВ: Да речем, че е така.

СЕРАФИМОВА: Питам така ли е?

СЕМКОВ: Е така е.

СЕРАФИМОВА: Въпроси.

ИВАНОВ: Възнамерява ли да се ожени за ищцата след нейния развод като същевременно осинови детето ѝ.

Такава пряка атака никой, включително адвокатът Иван Стоянов не е очаквал. Стоян Иванов пуска най-последно в ход своето прочуто „трето“. Свидетелят Семков е смутен.

СЕРАФИМОВА: Свидетелят ще отговори ли на въпросите?

СЕМКОВ: На провокационни въпроси не отговарям.

ИВАНОВ: Ахаа! Добре. Тогава разрешете ми да прочета извадки от дневника на ищцата, намерен във въпросната ракла. В дневника си ищцата пише, че на едно осмомартенско тържество във фризьорския салон е имало забава и колегата ѝ И. С. разбирай Илия Семков я поканил на танц. Свирели блуса „Парлапипяно“.

СЕМКОВ: И какво като съм я поканил?

ИВАНОВ: Момент! (Чете.) „Музиката ме омагьоса. Ръката на И. С. се плъзна по тялото ми и усетих, че ме пронизва електрически ток“.

СЕМКОВ: А какво съм виновен аз за това?

ИВАНОВ: След две страници четем: „Днес И. С. ми предложи да отидем на кино...“ Аха! Така. Прескачаме. Охо! Ето! „Ръката му се плъзна по коляното ми и усетих, че ме пронизва електрически ток“.

ОТВЕТНИКЪТ: Че той бил цял акумулатор.

СЕРАФИМОВА: Тишина!

ИВАНОВ: След още три страници: „Нима съм се влюбила в И. Нима още мога да се влюбвам?! Той е толкова внимателен и мил... Аха! И по-нататък: „Винаги ще помня хотела в Дрезден!!!“ С три удивителни. Именно там е била консумирана брачната изневяра.

СТАМАТОВА: Свидетелят, вярно ли е това?

СЕМКОВ: Не си спомням.

ИВАНОВ: Ще ви припомним. „Бедно мое дете! Майка ти обича друг. Баща ти е лош човек. Ще ме разбереш ли някога, мое малко момче! Колко ѝ трябва на жената – една топла дума“.

ПЕТРОВ: Правилно.

ИВАНОВ: По-нататък: „Всичко свърши. Той е като всички мъже, дори по-лош. Боже, как съм се заблуждавала! О, аз съм Ана Каренина, ще се хвърля под влака.“

СЕРАФИМОВА: Достатъчно. Свидетелят, свободен сте.

СЕМКОВ: Може ли да взема отношение по въпроса?

СЕРАФИМОВА: Вземете.

СЕМКОВ: Дължа да заявя... аз още в началото... като профпредседател изразих своето мнение за колежката. Изнесеното от другаря отговаря на истината. Обаче... Какво излиза. Излиза, че аз едва ли не, видите ли, съм излъгал колежката, подмамил съм я и съм я захвърлил. Всички другари в клона знаят какъв човек съм аз. Отговорните другари в града също знаят. Техните другарки идват при мене да им правя фризури

за официалните празници. Аз съм носител на златната значка на ЦС на БПС. Имам шестгодишен стаж като профпредседател на клона. Ние си изпълнихме плана за миналата година 112%, а за това полугодие 138% или работим фактически за месец октомври, а сега е едва август... Та мисълта ми е такава... Да обобщя това, което прочете преждеговорившия... Аз съм готов... Аз с две ръце съм готов да подпиша декларация пред нашия социалистически съд, че ще се омъжа за колежката веднага, щом тя получи своя развод, че ще осиновя детето ѝ, и ще се грижа за него, щото то да израсне пълноценен гражданин на нашата прекрасна родина.

ИЩЦАТА: Този човек... ето този същият човек... този тук... е един долен кариерист. Той през цялото време, ама през цялото време, трепери, ох как трепери, за личното си досие. Как ще допусне той, профпредседателят, да му се пише в досието една незаконна връзка. Той все тази песен пееше – един развод ми е писан в досието, да се пазим да не ни открият, че ще изгърмим от работата. И сега трепери от страх и гледай го ти какво измислил джентълменът! Ти за моето дете не се грижи, ти си плащай издръжката на твоите си деца, ясно ли ти е!

СЕМКОВ: И въпреки това, аз държа на това, което казах, моля да се отбележи в протокола.

СЕРАФИМОВА: Свободен сте.

Семков излиза.

Да влезе Кръстина Караниколова – майка на ответника. Подайте столче на свидетелката. Можете да седнете.

КАРАНИКОЛОВА: Да си жива и здрава, чедо.

СЕРАФИМОВА: Прощавайте, че ви извикахме накрая, но такъв е редът.

КАРАНИКОЛОВА: А, нищо, не се притеснявай!

СЕРАФИМОВА: Кажете сега какво знаете за делото?

КАРАНИКОЛОВА: Нали за това дело моят мъж си даде живота.

СЕРАФИМОВА: За кое дело?

КАРАНИКОЛОВА: Как за кое? За народното дело! Аз съм вдовица от войната. Моят Георги не е виждал татко си. Като тръгна на фронта аз бях трудна в третия. Ей с тези две ръце съм го отгледала и изучила, чедо. В София го пратих, от залька си отделях, инженер го направих да му се радвам на старини и ето какво дочаках. Колко му разправях на времето: „Недей, бе Георги, недей бе чедо, не се залавяй с тази жена, не ти е прилика: нито образованието ѝ образование, нито соят ѝ сой, ми като не му увира главата, нека си я блъска сам.

ОТВЕТНИКЪТ: Мамо!

ИВАНОВ: Кажете сега, бабо Кръстино, живяла ли си при двамата?

КАРАНИКОЛОВА: Живяла съм, ка щяло да не съм живяла. Като видят зор и ме викат. Той стигна до положение да не ме иска в къщи заради нея. Изпъдиха ме един път, че после пак ме викаха, и аз, какво да

правя, пак отидох, че 50 лева грешни пари плащаха на една дърта госпожица да гледа фнук ми Славчо.

ИВАНОВ: Кажеш сега какви впечатления имаш от техния съвместен живот? Грижи ли се тя за мъжа си, каква домакиня е?

КАРАНИКОЛОВА: Домакиня! Ако не съм аз да го изпера, ей така ще си ходи мръсен. Дрехите му натрупани, натрупани във банята с месеци. А тя не ми дава да ги пера. „Аз кай си нося дрехите на обществена пералня, да не ми ги пипаш, че ръцете ти ще откъсна, не ти ща прането!” Ей такава разсипница! Тук 5 лева, там 5 лева, сякаш с лопата ги рине. А той, моят главчо, веднъж й купил францужки одеколон за 28 лева.

ОТВЕТНИКЪТ: Мамо!

КАРАНИКОЛОВА: Аз за 28 лева навремето цял месец съм блъскала в консервената фабрика да ти ги пратя да си купиш палто за зимата. А тя е свикнала да живее нашироко. Кулачко семейство, много имали, ама баща й стипцата нищо не им даде. Кола щял да им купи. Като я купи да ми се обади. От десет години все я купува тази кола. Вечер като си легнат, заспят и забравят крушката да свети. И цяла нощ свети тази крушка и после – 20 лева на месец за ток. Влязох един път да я угася, че като се събуди тая ми ти змия, че като ме почна: „Ти защо влизаш без разрешение в моята спалня! Ти още малко и ще ме изместиш, ела легни при сина си, пък аз ще легна в кухнята!” Бре! Хем – просто и необразовано, хем цапнато в устата!

ИВАНОВ: Как е с готвенето?

КАРАНИКОЛОВА: С готвенето. От какво я хвана Георги тази язва? От стола. Ами то 10 години на стол да ядеш, от желязо стомах да имаш, пак ще се пробие. Как веднъж не я видях да му наготви нещо поспециално, като за болен стомах. Тя знае три манджи и все това готви в неделя – ако не е пържени яйца, ще е миш-маш, ако не е миш-маш, ще е варен бройлер. И ще го свари бройлера барабар с найлона, дето слагат вътре карантите. После – за тоалетите! Гардеробът й пълен с тоалети. Току донесе някоя блузка. „Бе, Ленче, бе чедо, нали си имаш блузи. Натрупала си блузи и блузи”. „Ти няма да ми се бъркаш. Точно такава блуза нямам!” А Георги ходи с един джинс вече три години.

ИВАНОВ: Нека свидетелката разкаже за скандала със счупването на чинията.

КАРАНИКОЛОВА: Чинията я строши, ей тъй на, я строши на земята. От сервиза дето им го подарих на сватбата.

ИВАНОВ: Това показва неуравновесения истеричен характер на ищцата.

КАРАНИКОЛОВА: „Бе, Еленке, бе чедо, викам, то бива, бива, ама като твоята разсипия нийде няма. Едно нещо за пред хората не сте скътали. Ей на, сега тоя сервиз, златен сервиз, 33 лева сервиз, дето ви го подарих, пазете го за пред гости!!!” Мивката пълна с чинии, тя не ги мие, ами вади от сервиза. Брех, че като започна да вика, да крещи, взе чинията и я счупи. „Не ти ща сервиза, вика, на парчета ще го направя!”

СТОЯНОВ: И тогава ответникът я блъсна от печката към мивката и чупи стола на балатума.

КАРАНИКОЛОВА: Той стола го счупи, ама трябваше главата ѝ да счупи, че да не си чупи сега главата. И вместо още тогава да я изгони – аз си прибрах багажа и си заминах. Може да му преча, си викам. Такава, онакава, снаха ми е, дете му е родила. Отидох си и каква стана тя сега?

ПЕТРОВ: Може ли един въпрос? Бабо Кръстино, кой според тебе е виновен за разстройството на техния брак?

КАРАНИКОЛОВА: Кой е виновен? Аз съм си виновна.

СТАМАТОВА: Защо пък вие да сте виновна? Все ние, майките, виновни.

КАРАНИКОЛОВА: Защо ли? Защото аз като майка трябваше жива да се простра, край на живота си да сложа, ама да не му позволя да се ожени за тая кучка.

И сега избухва невъобразим скандал. Един през друг започват да викат:

ИЩЦАТА: Ти си кучка и куче си родила.

ОТВЕТНИКЪТ: Аз ще ти кажа на тебе кого наричаш куче!

СТОЯНОВ: Да се протоколира изявлението на свидетелката.

ИВАНОВ: Да се протоколират думите на ищцата.

ПЕНЕВА: Всичко е протоколирано.

СТАМАТОВА: Безобразие.

ПЕТРОВ: На такава дело друг път не съм присъствал.

ГЕОРГИЕВ: Голям майтап!

ДОНЧЕВА: Отвратително.

ГРОЗДАНОВА: Ето как я тормозят. Виждате ли как я тормозят?

СЕРАФИМОВА: Тишина! Ще изгоня всички! Всички ще изгоня! Как може такава нещо? Къде се намирате!

Настъпва тишина. Съдията Серафимова отново овладя положението. Сега тя трябва да овладее и себе си. Тя успява да стори това, защото е опитен адвокат.

СЕРАФИМОВА: Прекратявам разпита на свидетелите. Адвокатът Стоянов, имате думата.

Ето, дойде моментът, в който адвокатът Иван Стоянов ще покаже целият блясък на своето професионално майсторство. Неговата поетична душа ще се излее в низ от метафори, в броеница от афоризми, в канонада от факти. Но над всичко ще стои философското обобщение, което ще извиси конкретното и ще го направи обществено значимо.

СТОЯНОВ: Уважаеми другарю председател и съдебни заседатели! В този горещ августов ден, когато слънцето щедро изпраща своите животворни лъчи над земното ни кълбо, никой още не подозира приближаващите непредотвратими стъпки на неумолимата есен. Листата

на дърветата още са зелени, но те са вече обречени на пожълтяване и никой не е в състояние да задържи този природен процес. Така и в нашия случай нищо не може да върне изгубената любов и доверие на моята доверителка към нейния досегашен съпруг. Техният брак е едно такова формално съществуващо листо върху дървото на живота. Това листо ще трябва да падне на земята, т. е. бракът им трябва да се разтрогне, за да отвори място напролет на новата пъпка, защото ищцата е още млада и силна и един лист отронен не означава, че дървото на нейната младост е изсъхнало. Както разклатеното детско зъбче трябва да се извади, за да отвори място на нов зъб, така трябва да се разтрогне този печален брак, за да се отвори пред ищцата нов светъл път. Пред вас стои жена измъчена, унижавана и бита. С болка на сърце слушаме думите на нейната майка, споделена пред нещастния ѝ баща: „Наша Еленка яде бой от тоя серсемин, та пушек се вдига!” С възмущение слушаме показанията на свидетелката Грозданова за побоя, нанесен над ищцата, придружен със счупване на стол. Цитирам: „Нещо хлопна, като да падна труп.” Да. В този момент наистина е паднал труп – трупът на една любов. Защото моята доверителка дълго и упорито е носила в себе си тази любов. Четирите години в мазето, неудобствата около прането, храненето и спането, хроничният синусит на детето са обединявали това семейство. Защо се е получило така, че именно след получаването на апартамент семейството се е разцепило? Нали именно тогава би трябвало цветето на любовта да разцъфти, преместено от тясната саксия на широката поляна? Но за саксията – малко по-късно. Лично аз мисля, че несгодите обединяват, а благополучието – разединява. До този момент семейството е имало една обща цел – да има свое гнездо. Веднъж получил апартамент, съпругът вече няма обща цел със съпругата. Той си има свои егоистични, кариеристични, любовни и тем подобни цели. Той не вижда, че новата обща цел на семейството е да се отгледа и възпита детето. И така, стигнахме до саксията. Аз виждам в унищожаването на малкия крехък зюмбюл, за който покъртително говори учителката Иванова, един жесток символ на унищожаването на младия, крехък детски свят на нещастния деветгодишен второкласник Станимирослав. Какво чудно има тогава, че тази измъчена жена, тази съвременна Ана Каренина, се е влюбила. „Гошо е груб!” – пише тя в своя дневник. И продължава: „Колко ѝ трябва на жената – една топла дума.” Тази нежна, поетична душа умее да цени изкуството. „Музиката ме омагьосва” – пише тя. Какъв драматизъм, каква душевна сила се крие в нейния тих вопъл: „Бедно мое момче, майка ти обича друг! Баща ти е лош човек. Ще ме разбереш ли, мое малко дете!” Бих искал да завърша с едно кратко четиристишие:

Ти си жена, и майка, и съпруга,
но бракът щом внезапно се разтрогне
за твоята всеотдайност и заслуга
е длъжно обществото да помогне.

СЕРАФИМОВА: Адвокатът Стоян Иванов.

Речта на адвокат Стоян Иванов ще бъде точна, рязка и по същество. Без емоции, но неговите прочути арабски и римски цифри като остри саби ще се забият в противниковата страна.

ИВАНОВ:

I (първо римско) По чия вина е разстроен бракът? Бракът е разстроен единствено по вина на ищцата. Мотиви:

1 (първо арабско) Известно е, че семейството формира личността.

А) От какво семейство произхожда ищцата? От семейството на кулак, чиито частнособственически интереси се простират до изкопаването на въпросния кладенец, който се изпречва (според показанията на свидетеля Парашкевов) на пътя на кооперативния трактор.

Б) От какво семейство произхожда моят доверител? Баща му е загинал в Отечествената война, а майка му е пред вас – отрудена жена, отгледала и изучила единствения си син, работник в консервна фабрика.

В) Какъв обществено полезен труд извършва ищцата? Прави фризури и взема бакшиши.

Г) Какъв обществено полезен труд извършва доверителят? Работи над ефективен проект за оползотворяване на пустеещи земи.

2 (второ арабско) Каква е вината при взаимно признатите и от двамата съпрузи брачни изневери?

А) Съпругата. Започва извънбрачна връзка безпричинно, преди да е имала подобен повод от страна на съпруга.

Б) Съпругът. Наистина, както честно си призна, има връзка с друго лице, но през цялото време стои на здрави семейни позиции, нито за момент не смята да се развежда. И забележете, прощава на съпругата нейната семейна изневяра, продължава да живее с нея след получената снимка и намерения дневник. Питам ви, колцина мъже могат да се примирят с такова нещо? Само един съвременен мъж и съпруг може да погледне философски на този въпрос.

II (второ римско) На кого да бъде присвоено детето? Единствено на моя доверител. Мотиви:

1 (първо арабско) Ако детето остане при съпругата, тъй като тя е на работа, то ще бъде под опеката на нейните родители, а на какво го учат те? Да убива невинни домашни птици (справка свидетеля Парашкевов). Помислете си какво ще произлезе от него след време – един потенциален престъпник, защото днес ще убива патки, а утре – хора.

2 (второ арабско) Ако детето остане при съпруга. То ще расте под опеката на високо интелигентен родител – инженер, който ще му помага в трудната учебна програма, ще расте под грижите на една възпитана, природно интелигентна, трудова баба, каквато е седящата между нас другарка Караниколова.

III (трето римско) – Заключение. Известно е, че по света и у нас броят на разводите застрашително нараства. Обикновено в 85% от бракоразводните дела, въпреки доказаната вина на съпругата – семейното жилище и детето се присъждат на последната, а издръжката на съпруга. По този начин съвременната жена не се бои от развода. Тя знае, че съдът винаги е на нейна страна. Нещо повече, тя може да претендира за материалната облага на един развод (както е в нашия случай). Така ние поощряваме жените да се развеждат.

Уважаеми съдии, аз ви призовавам да не се поддавате на тази инерция и да решите това дело в полза на съпруга – мъж. Това ще има широк обществен резонанс. Аз завърших.

СЕРАФИМОВА (*диктува*): Съдът счита делото за изяснено и обявява, че ще произнесе решението си след 7 дена на 17 август в 13 часа. Протоколът е изготвен в съдебно заседание. Делото приключи в 16 часа и 15 минути. Свободни сте.

Свидетелите и адвокатите излизат.

СЕРАФИМОВА: Вашите съображения, другарю Петров?

ПЕТРОВ: Какво означава за нашата икономика, например, един развод. Това означава много изгубени човекодни от съдещите се страни, свидетелите, роднините и близките чрез откъсване от производството. Наскоро гледах едно предаване по телевизията. 25 000 души стоят всеки ден в Софийската съдебна палата, или цяло едно Кремиковци. Не съм изчислил колко стоят в нашия окръжен съд. А в страната колко са? А за 1 човекоден една тъкачка изтъкава 750–800 метра плат. Един леяр излива 87–90 тона стомана. Един хлебар изпича 210 хляба, или 85 козунака, или 120 погачи. Каква загуба за народното стопанство! Да не говорим, че разведеният с години е непълноценен производственик поради психическа травма. Или тъкачката ще тъче не 800, а 600 метра плат. Разведеният леяр ще излива не 90, а 70 тона стомана. Разведеният хлебар ще изпича не 210, а 180 хляба, не 85, а 60 козунака, не 120, а 90 погачи. Затова лично аз съм против развода.

СТАМАТОВА: Аз мисля, че там, където няма обич или поне елементарно уважение, бракът трябва да се прекрати. Какво е виновно нещастното дете, което става свидетел на грозни неща. Детето – ето основното, от което трябва да се ръководим. Аз също съм баба, моят син често пътува, снаха ми, която живее при мене, редовно закъснява, не знам както са я подкарали, до къде ще стигнат и мога да разбера тази нещастна майка, другарката Караниколова. Мисля, че бракът трябва да се прекрати по вина на съпругата, детето да се остави на съпруга и неговата майка, която ще го отгледа и възпита правилно. Аз съм жена, но наистина адвокатът Иванов е прав, защо винаги присъждаме децата на съпругите. Моят син, например, не би понесъл да му се отнеме детето, ако пази Боже

се стигне до развод. Съвременният баща обича повече детето си от съвременната майка. Дълбоко съм убедена от лични впечатления, че е така.

СЕРАФИМОВА: Вие твърде емоционално подходите към делото. Ние сме длъжни да се освободим от всякакъв субективизъм и да погледнем на фактите такива, каквито са.

ПЕНЕВА: Ако питате мене, няма нищо страшно от първия развод. Първият брак е една авантюра. Само който веднъж се е парил, знае как да постъпва по-нататък. Аз толкова години седя зад пишещата машина, пръстите ми мазоли хванаха и съм забелязала, че вторите разводи са много по-редки. Значи вторите бракове са по-щастливи. Другарю Петров, не съм съгласна с вас, че разводът е толкова страшен. Извинявайте, че се намесих.

СЕРАФИМОВА: Колеги, имаме всички основания да смятаме, че бракът е дълбоко и непоправимо разстроен и като такъв трябва да се прекрати на основание член 21 от Семейния кодекс. Въпросът за жилището е по-сложен. Нека разгледаме още веднъж скицата. Ето, това е едната стая, от нея се влиза в другата стая. Това е кухнята. А това – банята-тоалетна. Аз мисля, че ако се зазида междинната врата и се отвори врата към коридора като същевременно се раздели със стена балконът, съпругът може да ползва едната стая, а съпругата и детето – другата стая и кухнята. Банята-тоалетна да се ползва от двете страни.

Мисля, че свършихме добра работа. Благодаря ви за помощта, която ми оказахте и за вашето активно участие в това трудно и уморително дело.

Три месеца по-късно адвокатите Стоян Иванов и Иван Стоянов седяха зад бюрата си в общата кантора и приключваха подготовката за поредното ново сражение помежду си. Иначе те бяха добри приятели, но дружба си е дружба, а службата – служба. Нима те можеха да предположат, че след малко при тях ще влязат бившите съпрузи Елена Станчева (вече по баща) и Георги Славов Караниколов.

БИВШИТЕ СЪПРУЗИ: Добър ден.

ДВАМАТА АДВОКАТИ: Добър ден.

КАРАНИКОЛОВ: Май, че не ме познахте.

ИВАНОВ: Не.

КАРАНИКОЛОВ: Преди три месеца вие бяхте мой адвокат... За развод... Не си ли спомняте?

ИВАНОВ: Спечелихме ли делото?

СТАНЧЕВА: Не, ние го спечелихме.

ИВАНОВ: Кои вие?

СТАНЧЕВА: Ние с другаря (*сочи Стоянов*).

ИВАНОВ: Стоянов, спомняш ли си нещо?

СТОЯНОВ: Като че ли да. Вие не бяхте ли медицинска сестра?

СТАНЧЕВА: Не, аз съм от фризьорския салон.

СТОЯНОВ: Да, да... Спомням си. Вие там... случаят с директора.

КАРАНИКОЛОВ: Не, с профпредседателя на клона. Вижте сега. Съдът реши да разделим апартамента.

СТОЯНОВ: Тогава лесно сте се отървали.

СТАНЧЕВА: Той, че се отърва, отърва се, ама защо се отърва.

СТОЯНОВ: Искате да заведете дело, за да вземете цялото жилище?

СТАНЧЕВА: Нещо подобно, обаче...

КАРАНИКОЛОВ: Вижте сега. Нека аз да обясня. В апартамента се влиза от стая в стая, т. е. двете стаи имат обща врата...

СТАНЧЕВА: Решихме да я зазидаме...

КАРАНИКОЛОВ: Но нали знаете как е със строителните работници.

ИВАНОВ: Тук не можем да ви помогнем. Ние не сме строителна организация.

КАРАНИКОЛОВ: Не ме разбрахте. Получи се ненормално положение. Понеже десет години сме живели заедно, сега изведнъж „добър вечер”, „добър вечер”. Аз – в стаята, те с детето вечерят в кухнята...

СТАНЧЕВА: А той има язва още от казармата.

КАРАНИКОЛОВ: Не, по-късно я получих, но това сега няма значение.

СТАНЧЕВА: То, че има значение, има, но не е там работата. Работата е в това, че той два пъти в месеца прави с детето официално свиждане от 2 до 5 след обяд.

СТОЯНОВ: Настройва ли го срещу вас?

КАРАНИКОЛОВ: Напротив. Говоря му да уважава майка си.

СТОЯНОВ: Ако искате да го лишите от тези свиждания, трябва да заведете ново дело.

СТАНЧЕВА: Как да го лиша, като те всеки ден се виждат, нали живеем в един и същ апартамент.

ИВАНОВ: Е, какво искате от нас в края на краищата?

КАРАНИКОЛОВ: Нали точно това искам да кажа. Снощи ние решихме, че така повече не може; че няма смисъл да се измъчваме взаимно.

ИВАНОВ: За друга квартира ще се обърнете към Общинския съвет.

КАРАНИКОЛОВ: Това опитав веднага след развода. Няма никаква надежда. Обаче ние снощи решихме да се обърнем към вас за една консултация. С две думи, какъв начин има съдът да отмени решението си. Защото ние от снощи пак си живеем като мъж и жена.

Тук адвокатът Иван Стоянов ще подскочи от изумление, а адвокатът Стоян Иванов ще остане привидно спокоен, само ще зачука ритмично с химикалката по бюрото.

ИВАНОВ: От коя дата е решението на съда за прекратяване на брака?

КАРАИВАНОВ: От 17 август.

СТОЯНОВ: Днес сме 20 ноември. Законният срок за обжалване е 7 дни. Нищо не може да се направи.

ИВАНОВ: В какъв смисъл от снощи си живеете като мъж и жена?

КАРАНИКОЛОВ: В нормалния. Просто снощи тя дойде при мене в моята стая.

СТАНЧЕВА: Отидох, но той ме повика.

КАРАНИКОЛОВ: Не че я повиках, само почуках на вратата да питам къде ми е хавлията.

СТАНЧЕВА: Но почука три пъти като едно време. Това ни беше сигнализацията.

КАРАНИКОЛОВ: Както и да е. Детето спеше и тя дойде при мене.

ИВАНОВ: Значи вие сте осъществили незаконно съжителство?

КАРАНИКОЛОВ: Защо незаконно?

СТАНЧЕВА: То, че е незаконно, незаконно си е, ами кажете как да си стане пак законно.

СТОЯНОВ: Искрено искам да ви помогна. Трогна ме вашата възродена любов. Според мен тя не е била угаснала, а е тлеела като въгленче под пепелта.

КАРАНИКОЛОВ: Точно така.

СТАНЧЕВА: То, че е така, така е, но кажете какво да правим сега?

ИВАНОВ: Няма никаква подобна точка в семейния кодекс.

КАРАНИКОЛОВ: Значи...

ИВАНОВ: Значи да сте му мислили на времето.

КАРАНИКОЛОВ: Тогава какво да правим?

СТОЯНОВ: Какво ще правите. Аз виждам само един изход – сватба!

А сега едно младо момиче с ангелско лице ще излезе пред вас, драги зрители. И ще каже:

„В човешкия живот има много събития, но най-тържественото от тях е създаването на семейство. Семейството е най-малкият колектив. Но какво огромно значение има то не само за днешния, а преди всичко за утрешния ден. Защото то създава нашето бъдеще – децата.

Сключването на брак става в ритуалната зала на Общинския н съвет при съответната церемония. Ритуалът е съобразен както със съвременните изисквания, така и с нашите национални традиции.”

Ето ни в ритуалната зала. Сватбеното шествие още не се е появило, защото младоженците се намират в служебната стая, заедно с кумовете. Там, въз основа на представените медицински удостоверения се оформят документите.

„Аз, Гергана Герганова съм длъжностното лице, което ръководи целия този ритуал и обявява браковете за сключени.”

Ето го и ритуалният хор, съставен от деца с пионерски връзки. Хорът запява:

ХОРЪТ:

Хвъркна птиче, та подхвъркна.

Де ми птичето замръкна?

То на момку се усмихна,
в момково гнездо притихна.
То не било птиче ясно,
най-била добра невяста.

ГЕРГАНОВА:

Добре дошли, щастливи млади хора,
добре дошли в Общинския съвет!

ХОРЪТ:

Добре дошли, добре дошли,
добре дошли в Общинския съвет!

Излишно е да казваме, че младоженците са Елена Станчева и Георги Караниколов и че тук се намират всички участващи в бракоразводното дело. Кум и кума са съответно Георги Георгиев и Розалия Дончева, които междувременно са се оженили. Единственото ново лице е 9-годишният Станимирослав, който се намира под строгия надзор на баба си Кръстина и дядо си Станчо. Възцарява се тишина.

ГЕРГАНОВА: Уважаеми младоженци, за да бъде сключен вашият брак, необходимо е пред всички присъстващи да потвърдите вашето съгласие. Вие, Елена Станчева Станчева, съгласна ли сте да встъпите в брак с Георги Славов Караниколов?

СТАНЧЕВА: Да.

ГЕРГАНОВА: Вие, Георги Славов Караниколов, съгласен ли сте да встъпите в брак с Елена Станчева Станчева?

КАРАНИКОЛОВ: Да.

ГЕРГАНОВА: В изпълнение на вашето желание и съгласно изискванията на семейния кодекс се състави този акт за граждански брак. Моля младоженците да подпишат акта.

Подписват – първо младоженката, после младоженецът, след тях – кумата и кумът и най-накрая длъжностното лице. През това време фоторепортерката Попова прави снимки.

ГЕРГАНОВА: Уважаеми младоженци, от името на Общинския съвет в качеството си на длъжностно лице по гражданско състояние, обявявам брака между Елена Станчева Станчева, която ще носи името Елена Станчева Караниколова и Георги Славов Караниколов за сключен.

Девойко млада, в тоз тържествен час,
кажи сега, кажи пред всички нас
ще бъдеш ли във радост и беда
завинаги със този момък?

МЛАДОЖЕНКАТА: Да.

ГЕРГАНОВА:

В очите му отново погледни.
Готова ли си в трудните му дни
ти никога да не обръщах гръб
на неговата болка или скръб?

МЛАДОЖЕНКАТА: Да.

ГЕРГАНОВА:

Решена ли си ти като жена
да му дадеш от своята топлина,
когато студ в сърцето му повей,
когато младостта му залиней
защото няма кой да го спаси
от времето, което ще краси
със бяла прежда черните коси.
Готова ли си ти или не си?

МЛАДОЖЕНКАТА: Готова съм.

ГЕРГАНОВА:

Готова ли си да родиш дете,
което като птичка да расте
в гнездото на домашния ви кът
и да поеме своя верен път?

МЛАДОЖЕНКАТА: Ние си имаме едно, за второ не знам.

СТАНЧЕВ: Ето го. Станчо, излез напред, бе.

КАРАНИКОЛОВА: Мини, Славчо, мини напред.

ГЕРГАНОВА:

И щом приемеш всичко ти това,
отново да повторим тез слова.

ХОРЪТ (*nee*):

Девојко млада, в тоз тържествен час.

ГЕРГАНОВА (*рецитира*):

Кажы сега, кажи пред всички нас,
ще бъдеш ли във радост и беда
завинаги със този момък?

МЛАДОЖЕНКАТА: Да.

ГЕРГАНОВА:

Ти, млади момко, в тоз тържествен час,
кажи сега, кажи пред всички нас
ще бъдеш ли във радост и беда
завинаги със таз девојка?

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Да.

ГЕРГАНОВА:

В очите ѝ отново погледни.
Готов ли си във трудните ѝ дни
ти никога да не обръщаш гръб
на всяка нейна болка или скръб?

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Да.

ГЕРГАНОВА:

Ти твърдо ли решен си като мъж
да си за нея топъл юлски дъжд,
когато студ в сърцето ѝ повеи,
когато младостта ѝ залиней,
защото няма кой да я спаси
от времето, което ще краси
със бяла прежда черните коси?
Кажли готов ли си или не си?

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Готов съм.

ГЕРГАНОВА:

Готов ли си да ѝ дариш дете,
което като птичка да расте
в гнездото на домашния ви кът
и да поеме своя верен път?

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Още сега ще го заплануваме.

СТАНЧЕВ: Сватя, ще го гледаме на смени.

КАРАНИКОЛОВА (*настъпва го*): Тихо де.

ГЕРГАНОВА:

И щом приемаш всичко ти това,
отново да повторим тез слова:

ХОРЪТ (*nee*). ГЕРГАНОВА (*рецитира*):

Ти, млади момко, в тоз тържествен час,
кажи сега, кажи пред всички нас,
ще бъдеш ли във радост и беда
завинаги със таз девойка?

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Да.

ГЕРГАНОВА:

На добър час, щастливи млади хора!
Живейте като два планински бора.
Студени ветри да не ви превият
и хулни думи да не ви надвият.
А между вас главица до главица
да сплитат клони борче и елица.
То не били борче и елица,
най-ми били братче и сестрица.
Сега съюза ви да закрепим
като ви пръстените разменим.

Веднага с пристъпването на кумата и кума за ритуалната размяна на пръстените хорът запява:

ГЕРГАНОВА:

Гълъб бял и гълъбица бяла
пръстени менили,

срещу буря...

МЛАДОЖЕНКАТА: Чакайте, стана грешка. Неговият пръстен си беше на мене. (*Хорът спира да пее.*) Моят пръстен си беше на него.

МЛАДОЖЕНЕЦЪТ: Трябва нова замяна.

ГЕРГАНОВА (*започва всичко отначало*)

Сега съюза ви да закрепим
като ви пръстените разменим.

ГЕРГАНОВА:

Гълъб бял и гълъбица бяла
пръстени менили.
Срещу буря, срещу люта хала
те гнездо са свили.
Във гнездото пролет щом почука,
де бре буйна младост,
малко гълъбченце ще загука,
ой ти пуста младост.

Служебното лице тържествено поднася удостоверението за граждански брак на младоженката и честити.

ГЕРГАНОВА: А сега роднините и близките нека поднесат своите приветствия.

Отново гръмва Менделсон. Край четворката младоженци и кумове минават едни след друг последователно присъстващите като целуват и поздравяват новобрачните.

КАРАНИКОЛОВА: Хайде, Ленче, хайде моето момиче, да ти е честито. Купила съм ви нов сервиз, да си ядете със здраве.

СТАНЧЕВ: И да знаеш, Гошо, тоя път колата я имаш, та с нея да прескачате по-често на село.

ПАРАШКЕВОВ: И като идвате, да водите малкия, че имам още патки за трепане.

ИВАНОВА: Вземете тази саксия от съучениците на Станимирослав и бъдете щастливи.

АГОПЯН: Таксито чака долу, но не се притеснявайте, автоматът съм го спрял.

ГРОЗДАНОВА: От името на целия вход „Ж” ви поднасям най-сърдечни приветствия и пожелания за щастлив семеен живот.

ПОПОВА: Снимките ще получите в най-скоро време, знам ви адреса.

СЕМКОВ: От името на профорганизацията при клона, ви поднасям тези скромни подаръци: на колежката – електрически ролки, на Вас – несесер за бърснене (*целува ръка на младоженката*).

ПЕНЕВА: Да ви е честит вторият брак. Да знаете – вторите бракове са най-щастливи.

ПЕТРОВ: От името на обществеността ви желая лично щастие, здраве и нови трудови успехи.

СТАМАТОВА: Да слушате и уважавайте родителите си. Ние, родителите, все сме лоши, ама без нас не може.

СЕРАФИМОВА: Честито и довиждане. Утре имам 15 дела, трябва да се готвя. Няма как, и в неделя трябва да се работи.

ИВАНОВ: Три неща запомнете от мене: първо – любов, второ – приятелство, трето – семеен и бащински дълг.

СТОЯНОВ: Днес небето е покрито с облаци, но нека никога облаци да не помрачават вашия семеен хоризонт. Термометърът показва под нулата, но нека душевната ви температура да бъде винаги над нулата. Навън е зима, но във вашите сърца нека бъде вечна пролет.

Със завършването на поздравления следва всеобщо целуване всеки с всеки, почерпка с шампанско и шоколадови бонбони. Малкият Станимирослав ходи между целуващите се и поднася бонбоните.

През цялото това време хорът пее: „Многая лета, многая лета!!!” След това внезапно от скрит микрофон на запис се разнася кръшно българско хоро. Всички, начело със Станчев, се хващат за хорото и го играят кой както може.

Завеса

Отваря се завесата

Прислужничката мете и подрежда ритуалната зала за следващата сватба.